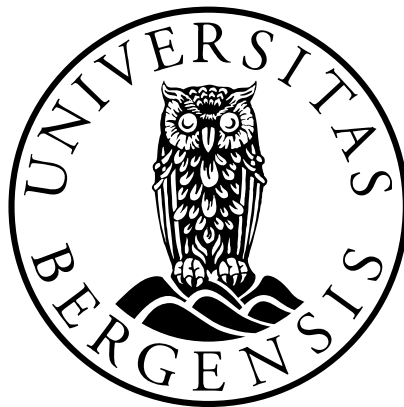

Disponeringskravet ved nedleggelse av petroleumsinnretninger

*Petroleumslovens ivaretagelse av føre-var-
prinsippet, prinsippet om bærekraft og prinsippet
om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag*

Kandidatnummer: 110

Antall ord: 14244

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

12. desember 2022

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
1.1	Tema og problemstilling.....	4
1.2	Presiseringer og avgrensninger.....	5
1.3	Metode	6
1.4	Veien videre.....	7
2	Faktiske forhold ved disponering	8
2.1	Innledning	8
2.2	Petroleumsinnretninger.....	8
2.3	Disponeringsalternativene	11
2.4	Mulige miljøvirkninger ved de fire disponeringsalternativene	12
2.4.1	Miljøvirkninger ved fjerning	12
2.4.2	Miljøvirkninger ved etterlatelse	13
2.4.3	Miljøvirkninger “annen bruk”	14
2.4.4	Miljøvirkninger ved delvis fjerning	15
2.5	Sammenhengen mellom innretningen som disponeres og miljøvirkninger av disponeringsalternativene.....	15
3	Miljøprinsipper.....	17
3.1	Innledning	17
3.2	Integrering av miljøprinsipper	17
3.3	Prinsippet om bærekraftig utvikling	19
3.4	Prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.....	20
3.5	Føre-var prinsippet	22
4	Disponeringskravet	24
4.1	Innledning	24
4.2	Petroleumlovens regel om disponeringskrav utfra en konkret vurdering.....	25
4.3	Folkerettens hovedregel om fjerning	28
4.3.1	FNs Havrettskonvensjon og IMO-retningslinjene	29
4.3.2	OSPAR-konvensjonen og beslutning 98/3.....	31
4.4	Disponeringskravets integrering av miljøprinsippene.....	34
4.4.1	Integrering av prinsippet om bærekraft.....	34
4.4.2	Føre-var prinsippet	36
4.4.3	Kunnskapsgrunnlag	36

5	Planlegging av disponering.....	38
5.1	Innledning.....	38
5.2	Planleggingskrav ved utbygging av petroleumsinnretninger	39
5.3	Krav til konsekvensutredning ved nedleggelsen	41
5.4	I hvilken grad miljøprinsippene integreres i kravene til planlegging.....	44
5.4.1	Prinsippet om kunnskapsgrunnlag	44
5.4.2	Føre-var prinsippet	47
5.4.3	Bærekraft	49
6	Avsluttende betraktninger.....	50
	Litteraturliste.....	53

1 Innledning

1.1 Tema og problemstilling

Temaet i avhandlingen er i hvilken grad petroleumslovens krav til disponering av petroleumsinnretninger integrerer prinsippet om bærekraft, prinsippet om å bygge på tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, og føre-var-prinsippet.

Det norske oljeeventyret startet ved funnet av oljefeltet Ekofisk.¹ Siden den gang har det blitt utvinnet petroleum fra en rekke oljefelt. For å drive med utvinning av petroleum fra sokkelen kreves det en rekke petroleumsinnretninger.² Norsk sokkel er av den grunn utsmykket med alle petroleumsinnretningene som inngår petroleumsvirksomheten ved de ulike oljefeltene. Ved nedleggelse av oljefeltene må disse petroleumsinnretningene håndteres fysisk, i form av en disponeringsprosess.

Disponeringsprosessen kan gjennomføres ved bruk av flere ulike disponeringsalternativer, da det finnes flere fysiske måter å ta hånd om petroleumsinnretningene på.³ Regelverket for petroleumsvirksomhet må derfor ta stilling til hvilket disponeringsalternativ som skal gjennomføres ved nedleggelse. De fire mest aktuelle disponeringsalternativene er fjerning, delvis fjerning, annen bruk eller etterlatelse.⁴

De fire nevnte disponeringsalternativene vil på ulikt vis påvirke miljøet rundt seg.⁵ Regelverkets krav til disponering vil derfor ha sammenheng med mulige negative miljøvirkninger. Det er derfor relevant i hvilken grad miljøvirkningene tas hensyn til i petroleumslovens regulering av disponeringsprosessen.

Hittil har vi begrenset med erfaring med nedleggelse fra norsk sokkel, da det bare er noen få undervanns- og stålkonstruksjoner som har blitt disponert.⁶ I de neste årene vil disponering være et tema av økt interesse og betydning, ettersom flere oljefelt vil nå den avsluttende fasen

¹ Olje- og energidepartementet, Norsk oljehistorie på 5 minutter, hentet fra Regjeringen.no 11.12.22, <https://www.regjeringen.no/no/tema/energi/olje-og-gass/norsk-oljehistorie-pa-5-minutter/id440538/>.

² Se punkt 2.2.

³ Se punkt 2.3.

⁴ Ot.prp. nr. 43 (1995-1996) s. 50 om lov om petroleumsvirksomhet.

⁵ Se punkt 2.4.

⁶ Miljødirektoratet, rapport om «Miljøaspekter ved avslutning av petroleumsvirksomhet, forvaltningspraksis og kunnskapsstatus», 2021, side 8.

i tiden som kommer. Oljedirektoratet har estimert at mellom 20-30 oljefelt vil stanse produksjonen de neste ti årene.⁷ Innretningene som disse feltene består av, skal da disponeres.

Problemstillingen som skal besvares i denne avhandlingen er i hvilken grad petroleumslovens regulering av hvilket av de fire disponeringsalternativene som skal benyttes, ivaretar de prinsippet om bærekraft, prinsippet om å være føre-var og prinsippet om å bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.

For å besvare problemstillingen skal avhandlingen undersøke hvilke krav som stilles til disponering av petroleumsinnretninger, i hvilken grad miljømessige forhold er av betydning for valg av disponeringsalternativ, og hvilke rammer som ligger rundt valget av disponeringsalternativ, i form av krav til planlegging. Avhandlingen vil da gi grunnlag for noen betraktninger rundt om det er behov for ytterligere regulatoriske grep for å sikre en disponeringsprosess som ivaretar de tre nevnte miljøprinsippene – før denne disponeringsbølgen treffer den norske sokkelen for fullt.

1.2 Presiseringer og avgrensninger

Med disponeringskrav menes i denne avhandlingen hvilket disponeringsalternativ som kreves utført for å håndtere petroleumsinnretningene ved nedleggelse av petroleumsvirksomhet.

Oppgaven avgrenser mot en vurdering av andre miljøprinsipper enn de tre utvalgte.

Avhandlingen inneholder kun vurderinger av disponeringsalternativene fjerning, delvis fjerning, annen bruk og etterlatelse. Alternativet «annen bruk» som behandles i denne avhandlingen, er ikke det samme som alternativet «videre bruk». Sistnevnte innebærer at petroleumsinnretningen benyttes videre som ledd i petroleumsvirksomhet. Ettersom avhandlingen gjelder nedleggelse av petroleumsvirksomhet, avgrenses det derfor mot alternativet «videre bruk».

⁷ Oljedirektoratet, «Markedsrapport knyttet til avslutning og disponering», hentet 11.12.2022, fra <https://www.npd.no/fakta/publikasjoner/rapporter/rapportarkiv/markedsrapport-knyttet-til-avslutning-og-disponering2/5-forventet-avslutnings-og-disponeringsaktivitet-fremover/#>

1.3 Metode

Her vil det gjøres noen korte bemerkninger om hvilke rettskilder, og hvilke metodiske grep, som ligger til grunn for besvarelsen av avhandlingens problemstilling.

Avhandlingen skal undersøke reglene i lov om petroleumsvirksomhet av 1996. Petroleumsloven suppleres av petroleumsforskriften av 1997, som derfor også er relevant for å besvare problemstillingen. Det vil derfor ikke gjøres undersøkelser av i hvilken utstrekning de miljørettslige prinsippene integreres i regler som følger av andre nasjonale lover.

På området for petroleumsloven foreligger det betydelige mengder forvaltningspraksis, som følge av at petroleum er en konsesjonsbetinget virksomhet. Gitt oppgavens problemstilling om i hvilken grad miljøprinsippene integreres i selve lovgivningen, er det ikke gjort undersøkelser av hvordan de ulike kravene loven stiller i forbindelse med disponeringsprosessen, er fulgt opp i forvaltningspraksis. Det er heller ikke funnet relevant rettspraksis som er av betydning for oppgavens problemstilling.

De tre miljøprinsippene som vurderes om kommer til uttrykk, og kan forankres i en rekke ulike rettskilder nasjonalt og internasjonalt. I forbindelse med gjennomgangen av prinsippene vil det derfor pekes på internasjonale rettskilder som er sentrale i forbindelse med prinsippene, men selve utpenslingen av prinsippenes innhold vil først og fremst tatt utgangspunkt i Grunnloven § 112 og naturmangfoldloven.

De norske rettskildene brukes i avhandlingen blir tolket på bakgrunn av alminnelig juridisk metode.⁸

Petroleumsvirksomhet befinner seg på kontinentalsokkelen.⁹ I tråd med havrettskonvensjonen har Norge som kyststat suverene rettigheter til å utnytte naturforekomstene på kontinentalsokkelen.¹⁰ Petroleumsvirksomhet er likevel gjenstand for folkerettslige regulering, som blant annet inneholder krav om disponering ved nedleggelse. Avhandlingen vil knytte noen bemerkninger til regulering som følger av FNs havrettskonvensjon (UNCLOS) og OSPAR-konvensjonen.¹¹ Nevnte konvensjoner vil tolkes i tråd med

⁸ Eckhoff, Torstein og Jan E. Helgesen, *Rettskildelære*, 5. utg. 2001, s 15.

⁹ Se havrettskonvensjonen art. 76 (1).

¹⁰ Se havrettskonvensjonen art. 77 (1).

¹¹ Konvensjonene omtales nærmere under punkt 4.3.

prinsippene som følger av statuttene for Den internasjonale domstol ICJ art. 38 (1).¹²
Betydningen av konvensjonene gis en nærmere forklaring i punkt 4.3.

Utover dette vil avhandlingen ikke behandle internasjonale krav til nedleggelse av petroleumsvirksomhet. Avhandlingen tar derfor ikke sikte på en uttømmende oversikt over de folkerettslige kravene som har betydning for nedleggelse av petroleumsvirksomhet. Det avgrenses videre mot en behandling av reglene som følger av EU- og EØS-retten.

1.4 Veien videre

I kapittel 2 vil det gis en oversikt over de faktiske forholdene som danner konteksten for problemstillingen som skal behandles i avhandlingen. Deretter vil kapittel 3 ta for seg de tre miljørettslige prinsippene som utgjør den rettslige konteksten for problemstillingen.

Videre vil avhandlingen i kapittel 4 vurdere innholdet i kravet til disponering av petroleumssinnretninger ved nedleggelse av petroleumsvirksomhet. Her vil det gis en redegjørelse av petroleumslovens regler, og de relevante folkerettslige reglene. Kapitlet vil avslutningsvis gi en vurdering av i hvilken grad petroleumslovens krav til disponering integrerer prinsippet om bærekraft, prinsippet om å være føre-var og prinsippet om å bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.

I kapittel 5 vil det redegjøres for i hvilken grad petroleumsloven legger rammer rundt vurderingen av hvilket disponeringsalternativ som benyttes, i form av å stille krav til planlegging. I likhet med kapittel 4 vil det deretter gis en vurdering av i hvilken grad de aktuelle rammene som identifiseres kan anses som å integrere de tre miljøprinsippene.

Med grunnlag i undersøkelsene som blir gjort, vil det gis noen betraktninger rundt behovet for ytterligere regulatoriske grep for å sikre en disponeringsprosess som ivaretar de tre miljøprinsippene.

¹² Vedtekter for Den internasjonale domstol, vedtatt 26 juni 1945.

2 Faktiske forhold ved disponering

2.1 Innledning

I dette kapitlet skal det gis en oversikt over de faktiske forholdene som gjelder ved disponering av petroleumsinnretninger i form av fjerning, delvis fjerning, annen bruk og etterlatelse. For å gi en slik oversikt skal kapitlet gi en beskrivelse av hvilke petroleumsinnretninger som skal disponeres, hva som ligger i de fire disponeringsalternativene, og hvilke miljøvirkninger som følger av de ulike disponeringsalternativene.

2.2 Petroleumsinnretninger

Petroleumsloven inneholder ikke en bestemmelse som eksplisitt sier hva som skal disponeres ved nedleggelse av petroleumsvirksomhet. Nedleggelse av petroleumsvirksomhet og disponering av petroleumsinnretninger skal skje i tråd med disponeringsvedtaket som fattes etter petroleumsloven § 5-3. Disponeringsvedtaket etter § 5-3 skal bygge på opplysningene i avslutningsplanen etter § 5-1.¹³ Sammenhengen i loven tilsier at det som skal foreslås disponert i avslutningsplanen, også blir gjenstand for disponeringskravet i det etterfølgende disponeringsvedtaket etter § 5-3.

Avslutningsplanen skal inneholde forslag til disponering av «innretninger», jf. § 5-1 første ledd. Begrepet favner vidt da det defineres som enhver «installasjon, anlegg og annet utstyr for petroleumsvirksomhet, likevel ikke forsynings- og hjelpefartøy eller skip som transporterer petroleum i bulk. Innretning omfatter også rørledning og kabel når ikke annet er bestemt», jf. § 1-6 bokstav d.

Bestemmelsen oppstiller et krav om at den aktuelle innretningen må være «for petroleumsvirksomhet». Begrepet «petroleumsinnretning» må derfor tolkes i tråd med begrepet «petroleumsvirksomhet». Med petroleumsvirksomhet menes «all virksomhet knyttet til undersjøiske petroleumsforekomster, herunder undersøkelse, leteboring, utvinning, transport, utnyttelse og avslutning samt planlegging av slike aktiviteter, likevel ikke transport

¹³ Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 49 om lov om petroleumsvirksomhet.

av petroleum i bulk med skip», jf. § 1-6 bokstav c. En naturlig forståelse av bestemmelsene tilsier at petroleumsinnretninger skal forstås som enhver installasjon, anlegg og annet utstyr, så fremt de er benyttet i forbindelse med, og med formål om, å muliggjøre en av de oppnevnte aktiviteter som inngår i petroleumsvirksomheten.

Petroleumsloven § 5-1 omfatter ikke enhver innretning som faller innenfor definisjonen av petroleumsinnretning i § 1-6 bokstav d. Kravet til avslutningsplan gjelder ikke oljebrønner,¹⁴ ettersom disse skal plugges ved nedleggelse.¹⁵ Det kan nevnes at håndteringen av brønner innebærer miljømessige utfordringer, ettersom brønnene kan inneholde brønnvæske med kjemikalier som er skadelige for miljøet.¹⁶ Plugging av brønner vil derfor by på problemstillinger som kan drøftes i lys de av nevnte miljøprinsippene, særlig som følge av behovet for etterfølgende overvåkning for å forhindre lekkasjer.¹⁷ Ettersom brønnene ikke er gjenstand for krav om disponering i form av fjerning, delvis fjerning, annen bruk eller etterlatelse, er disse spørsmålene ikke relevante for å besvare avhandlingens problemstilling. Det avgrenses av denne grunn mot en nærmere behandling av disse spørsmålene.

Avslutningsplanen skal inneholde forslag til disponering av blant annet produksjonsplattformer, stigerørsplattformer og lignende innretninger.¹⁸ Videre skal planen omfatte undersjøisk produksjonsanlegg, rørledninger og kabler.¹⁹ Alle de nevnte petroleumsinnretningene i opplistingen blir derfor gjenstand for disponeringskravet som følger av disponeringsvedtaket etter petroleumsloven § 5-3. Det er derfor disse innretningene som skal håndteres ved en fysisk disponering ved nedleggelse, enten i form av fjerning, delvis fjerning eller etterlatelse.

De ulike oljefeltene som driver med petroleumsvirksomhet på den norske sokkelen, består av en rekke forskjellige type petroleumsinnretninger. At de ulike petroleumsinnretningene ikke er helt like har sammenheng med at petroleumsinnretninger kan utformes på flere forskjellige måter. Petroleumsinnretninger har blitt produsert over en lengre tidsperiode, og det har i løpet av denne tiden skjedd endringer i hvordan innretningene utformes som følge av teknologisk

¹⁴ Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 49.

¹⁵ I tråd med reglene i aktivitetsforskriften, se særlig § 88.

¹⁶ Miljødirektoratet, rapport om «permanent plugging og forlating av brønner», 2018, side 6, hentet fra <https://www.ptil.no/contentassets/b8e6a4c57a77433cb2d4c86d3d17f768/permanent-plugging-og-forlating-av-bronner.pdf>.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Forarbeidene gir en generell opplisting av innretninger som skal disponeres ved avslutning, i forbindelse med uttalelser om krav til avslutningsplan etter § 5-1, se Ot.prp. nr. 43 (1995–96) s. 49.

¹⁹ Ibid.

utvikling.²⁰ De petroleumsinnretningene som er produsert varierer derfor i størrelse, tyngde, kompleksitet og hvilket materiale de er laget av.²¹ Videre varierer det om innretningene er faste eller flyttbare.²²

Oljefeltene inneholder også ulike former for innretninger, som følge av at ulike type plattformer er hensiktsmessig for ulike områder. Det varierer blant annet mellom bruk av gravitasjonsplattformer, strekkstagplattformer eller stigerørsplattformer, og valget har typisk sammenheng med hvor dypt det er på området for petroleumsutvinningen.²³ Opprinnelig ble det utplassert plattformer laget av stål ²⁴. Deretter har det blitt utplassert bunnfaste plattformer i betong ²⁵. Senere har det blitt benyttet strekkstagplattformer, og det er utviklet løsninger for horisontalboring og brønnhodeinstallasjoner på havbunnen.²⁶

Det finnes i dag 12 betonginnretninger, 64 bunnfaste- og 21 flytende stålinnretninger i drift, samt 450 havbunnsinstallasjoner.²⁷ Videre gir norsk sokkel i dag hjem til over 15 000 km med rørledninger, i form av feltinterne rørledninger, rørledninger mellom nærliggende felt, og eksportørledninger.²⁸ Oljefeltene inneholder derfor varierte løsninger med hensyn til hvilke petroleumsinnretninger som er oppført og utplassert.²⁹

²⁰ Gundersen, Nils; Lundberg, Nils H.; Norsk Oljemuseum: *petroleum i Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 11. desember 2022 fra <https://snl.no/petroleum>.

²¹ Norsk petroleum, «Avslutning og disponering», hentet 11. desember 2022, fra <https://www.norskpetroleum.no/utbygging-og-drift/avslutning-og-disponering/>.

²² Ulf Hammer mfl., *Petroleumsloven. Lovkommentar*, § 5-1. Avslutningsplan, punkt 8, hentet fra *Juridika* (11. desember 2022).

²³ Gundersen, Nils; Lundberg, Nils H.: *petroleumsutvinning* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 11. desember 2022 fra <https://snl.no/petroleumsutvinning>.

²⁴ Ibid.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid.

²⁷ Tall fra norsk petroleum, sist oppdatert 20.05.22, hentet 11. desember 2022 fra <https://www.norskpetroleum.no/utbygging-og-drift/avslutning-og-disponering/>

²⁸ Miljødirektoratet, rapport om «Miljøaspekter ved avslutning av petroleumsvirksomhet, forvaltningspraksis og kunnskapsstatus», 2021, side 49.

²⁹ Norsk petroleum, «avslutning og disponering», sist oppdatert 20.05.22, hentet 11. desember 2022 fra <https://www.norskpetroleum.no/utbygging-og-drift/avslutning-og-disponering/>.

2.3 Disponeringsalternativene

Det første disponeringsalternativet som skal gis oppmerksomhet er disponering i form fjerning. Fjerning innebærer at petroleumsinnretningen fysisk flyttes vekk fra den området de opprinnelig var utplassert i.³⁰ Etter at fjerningen er gjennomført vil det tidligere oljefeltet stå igjen fritt for deler fra den aktuelle innretningen.

Ved fjerning vil innretningen som hovedsak fraktes til land, for oppbevaring og etterfølgende håndtering. Slik håndtering kan være opphugging eller gjenbruk.³¹ Ilandføring kan gjennomføres på flere forskjellige måter, og varierer utfra hva slags innretning som håndteres. De delene av innretningene som befinner seg over vannsøylen, vil kunne fjernes ved at hele deler fraktes samlet til land, eller ved at de kuttet opp der de er, for så å fraktes inn i mindre deler.³² Det samme gjelder understrukturer og fundamenter under vannsøylen, som også vil kunne fraktes ved å kobles til flytebøyer som dras til land.³³

Petroleumsinnretninger kan også etterlates. Dette innebærer at den aktuelle innretningen som skal disponeres blir forlatt på stedet den befinner seg.³⁴ Disponeringsalternativet etterlatelse gir slik sett den motsatte løsningen av det som blir tilfellet ved full fjerning. Innretningen kan da enten veltes, dumpes, eller etterlates slik den opprinnelig var posisjonert.³⁵

Det tredje disponeringsalternativet er delvis fjerning. Ved delvis fjerning vil kun noen deler av petroleumsinnretningen behandles i form av fjerning. Delene som ikke fjernes vil da enten falle inn under kategorien etterlatelse, eller kategorien annen bruk.³⁶

Det fjerde og siste disponeringsalternativet som skal behandles her er «annen bruk» av petroleumsinnretningen. Disponeringsalternativet «annen bruk» innebærer at petroleumsinnretningen ikke lenger benyttes til sitt opprinnelige formål i petroleumsvirksomheten, men gis et annet og nytt bruksformål.³⁷ Herunder kan innretningen

³⁰ Ulf Hammer mfl., *Petroleumsloven. Lovkommentar*, § 5-1. Avslutningsplan, *Juridika* (kopiert 11. desember 2022) punkt 8.

³¹ Ibid.

³² Energiomstilling Vest, *Understanding decommissioning of offshore infrastructure: A legal and economic appetizer*, 2021, side 14, hentet fra https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3882821

³³ Ibid.

³⁴ Ulf Hammer mfl., *Petroleumsloven. Lovkommentar*, § 5-1. Avslutningsplan, punkt 8, *Juridika* (kopiert 11. desember 2022) punkt 8.

³⁵ Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 22.

³⁶ Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 22.

³⁷ Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 22.

brukes som forskningsmål.³⁸ Et eksempel på et nytt bruksformål som vil belyses her etableringen av kunstig rev.³⁹ Slike kunstige rev kan etableres ved at hoveddelen av plattformunderstellet og andre strukturer av betong, armeringsjern og stål plasseres på sjøbunnen⁴⁰. Dette er ikke aktuelt for plattformdekket.⁴¹ Kunstige rev kan også etableres ved at innretningene fjernes fra oljefeltet og fraktes til et sted nærmere kysten.⁴²

2.4 Mulige miljøvirkninger ved de fire disponeringsalternativene

Det er vanskelig å si for sikkert i hvilken grad de ulike disponeringsalternativene faktisk vil resultere i negative innvirkninger på miljøet, ved disponeringen av den aktuelle petroleumsinnretningen i hvert enkelt tilfelle. Under dette punktet skal det derfor pekes på hvilke negative miljøvirkninger som vil være mulige konsekvenser av disponering i form av fjerning, delvis fjerning, etterlatelse og annen bruk.

Punktet tar ikke sikte på en uttømmende oversikt over enhver mulig miljøvirkning.

2.4.1 Miljøvirkninger ved fjerning

Fjerning av petroleumsinnretninger er ikke nødvendigvis den beste miljømessige løsningen.⁴³

Fjerning vil innebære en endring i hvilke innretninger som fysisk befinner seg i det aktuelle oljefeltet som nedlegges – ettersom disse skal fraktes bort og ilandføres. Fjerning vil derfor kunne virke forstyrrende på det marine miljøet som har innrettet seg etter installasjonene som har vært der over en lang tidsperiode. Slik innrettelse kan eksempelvis være marine arter som har benyttet installasjonene som tilfluktsted og ved dette har skapt nye økosystem med liv

³⁸ Ot.prp. nr. 43 (1995–96) s 22, jf. NOU 1993: 25 Om avslutning av petroleumsproduksjon – fremtidig disponering av innretninger s. 18 flg.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Miljødirektoratet, rapport om «Miljøaspekter ved avslutning av petroleumsvirksomhet, forvaltningspraksis og kunnskapsstatus», 2021, side 78.

⁴¹ Ibid.

⁴² Wawryk Alexandra, *The Regulation of Decommissioning, Abandonment and Reuse Initiatives in the Oil and Gas Industry*, (2020), Kapittel 1, side 13.

⁴³ Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 22.

rundt innretningene.⁴⁴ Tilstedeværelse av slik marin begroing kan da trekke i retning av at det vil være negativt for miljøet dersom installasjonene fjernes.

Ettersom ilandføring er en konsekvens av at petroleumsinnretningene fjernes ved nedleggelse, er det også relevant å peke på miljøutfordringer ved denne prosessen. Ilandføringen av petroleumsinnretninger gir en miljøutfordring i form av risiko for forurensning, ved at ilandføringen resulterer i spredning av forurensede sedimenter og fremmed arter. Dette er også særlig aktuelt der innretningene er «begrodd med marine fastsittende organismer».⁴⁵

Videre vil ilandføring i seg selv være en prosess som kan kreve utslipp fra de eventuelle skipene som skal frakte den aktuelle innretningen. Dette er særlig en miljørisiko dersom ilandføringen skjer ved at innretningene vil fraktes inn i flere omganger, som gjerne er tilfellet dersom innretningen kuttes opp og fraktes inn delvis.

Etter petroleumsinnretningene er fjernet og fraktet til land, vil det også være miljøaspekter som følge av den etterfølgende håndteringen av petroleumsinnretningene. Innretningene må håndteres på en forsvarlig måte på land, og dette vil innebære spørsmål om deponering, gjenbruk og gjenvinning.⁴⁶ Det illustrerer et sentralt poeng om at disponeringsalternativet fjerning av petroleumsinnretningene vil ha aktualisere en rekke miljøvirkninger som følge av at innretningene må håndteres i etterkant av fjerningen.

2.4.2 Miljøvirkninger ved etterlatelse

En konsekvens av etterlatelse av innretninger, er at de gjenværende innretningene representerer en risiko for fremtidig negativ miljøvirkning. Eksempelvis vil etterlatelse av rørledninger og kabler på havbunnen kunne medføre utslipp i form av miljøgifter og metaller.⁴⁷ Eksempelvis illustrerer at de etterlatte innretningene utgjøre kilder til fremtidig forurensning. Etterlatelse innebærer også en risiko for at de fysiske innretningene fører til andre former for skader på miljøet.⁴⁸ Risikoen for at petroleumsinnretninger som etterlates

⁴⁴ Wawryk Alexandra, *The Regulation of Decommissioning, Abandonment and Reuse Initiatives in the Oil and Gas Industry*, (2020), Kapittel 1, side 13.

⁴⁵ Miljødirektoratet, rapport om «Miljøaspekter ved avslutning av petroleumsvirksomhet, forvaltningspraksis og kunnskapsstatus», 2021, side 78.

⁴⁶ Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 22.

⁴⁷ Miljødirektoratet, rapport om «Miljøaspekter ved avslutning av petroleumsvirksomhet, forvaltningspraksis og kunnskapsstatus», 2021, side 49.

⁴⁸ Energiomstilling Vest, *Understanding decommissioning of offshore infrastructure: A legal and economic appetizer*, av 12. Juli 2021, s. 17- 21, hentet fra https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3882821

kan føre til skader illustreres av at petroleumsloven §§ 5-4 og 5-6 regulerer ansvar for innretninger. Oppgaven avgrensner mot en nærmere behandling av ansvar for etterlatte innretninger.

2.4.3 Miljøvirkninger ved “annen bruk”

Hvilke miljøvirkninger som følger av disponeringsalternativet «annen bruk», vil avhenge av hvilket bruksformål innretningen blir gitt som følge av disponeringen. Under dette punktet er det derfor vanskelig å si noe generelt om miljøvirkninger ved disponeringsalternativet «annen bruk». Det kan likevel knyttes noen bemerkninger til det tilfellet at petroleumsinnretningen benyttes som kunstige rev.

Hittil har ingen petroleumsinnretninger på norsk sokkel blitt benyttet til kunstige rev, og vi har derfor lite erfaring med dette disponeringsalternativet.⁴⁹ Etableringen av petroleumsinnretninger som kunstige rev er praktisert i stor utstrekning i andre steder i verden, blant annet i Mexicogulven.⁵⁰ Det er en rekke studier som peker på at denne praksisen med å benytte petroleumsinnretningene som kunstige rev, har positive effekter på det marine miljøet.⁵¹ En fordel ved konstruering av kunstige rev er at de vil kunne ha en positiv effekt på det marine økosystemet, på samme måte som om det hadde vært utplassert et naturlig rev⁵².

Det er imidlertid ikke utelukkende positive effekter ved etableringen med kunstige rev. Det kan pekes på utfordringer ved at revene krever arealbeslag og innebærer muligheter for spredning av miljøskadelige stoffer fra innretningene.⁵³ Selv om kunstige rev først og fremst er aktuelt for innretninger bestående av materialer som utgjør liten miljøfare, ettersom betong, armeringsjern og stål forvitrer langsomt, kan også disse innretningene inneholde rester fra andre miljøskadelige stoffer, som for eksempel offeranoder, maling og bunnstoff.⁵⁴

⁴⁹ Miljødirektoratet, rapport om «Miljøaspekter ved avslutning av petroleumsvirksomhet, forvaltningspraksis og kunnskapsstatus», 2021, side 49.

⁵⁰ Ibid s. 73.

⁵¹ Ibid s. 73.

⁵² Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 22.

⁵³ Miljødirektoratet, rapport om «Miljøaspekter ved avslutning av petroleumsvirksomhet, forvaltningspraksis og kunnskapsstatus», 2021, side 77.

⁵⁴ Ibid s. 78.

Videre er det pekt på at selv om kunstige rev kan føre til oppvekstområder for arter, og skape biologisk produksjon og artsrikdom, vil det også være mulig at dette går på bekostning av sårbare arter som i utgangspunktet levde i det aktuelle området.⁵⁵

2.4.4 Miljøvirkninger ved delvis fjerning

Miljøvirkningene ved disponeringsalternativet delvis fjerning har sammenheng med de miljøvirkningene som allerede er pekt på ved gjennomgangen av de øvrige disponeringsalternativene. For den delen av innretningen som fjernes, aktualiseres de samme miljøvirkningene som under gjennomgangen av fjerning.

Den delen av innretningen som ikke fjernes vil da enten benyttes til annen bruk, eller etterlates.⁵⁶ Hvilke miljøvirkninger som gjelder for den delen som ikke fjernes, vil derfor samsvare med de miljøvirkningene som er aktuelle for det alternativet som benyttes for denne delen. Disponeringsalternativet delvis fjerning vil derfor ikke gis noen egne betraktninger utover dette.

2.5 Sammenhengen mellom individuelle forhold ved innretningen som disponeres og mulige miljøvirkninger ved de ulike disponeringsalternativene

Gjennomgangen viser at hvilke negative miljøvirkninger som er mulige, varierer utfra de ulike disponeringsalternativene. Det er en sammenheng mellom hvilke ulemper som gjelder for de ulike disponeringsalternativene. Den risikoen for negative miljøvirkninger som følger av ilandføringen som skjer i forbindelse med fjerning, vil unngås ved etterlatelse. Motsatt vil den risiko for skader og forurensning på miljøet som gjelder ved etterlatelse, være en risiko som elimineres av at innretningene fjernes.

Det kan pekes på mulige miljømessige ulemper ved alle disponeringsalternativene. Ingen av disponeringsalternativene representerer slik sett en risikofri løsning, med hensyn til å unngå negativ innvirkning på miljøet. Hvor stor risikoen for at de mulige negative miljøvirkningene

⁵⁵ Ibid s. 78

⁵⁶ Ulf Hammer mfl., *Petroleumsloven. Lovkommentar, § 5-1. Avslutningsplan*, punkt 8, hentet fra *Juridika* (11. desember 2022).

slår inn, og hvor alvorlige konsekvenser det får for miljøet, er imidlertid ikke vurdert. Det er derfor ikke helt sikkert hvilket valg av disponeringsalternativ som generelt sett vil være den mest optimale utfra de miljømessige virkningene.⁵⁷

Videre viser gjennomgangen at det er en rekke individuelle forskjeller mellom de ulike innretningene som er gjenstand for disponering. Disse individuelle forskjellene vil også påvirke hvilke miljøvirkninger som aktualiseres av de ulike disponeringsalternativene. Eksempelvis vil disponeringsalternativet fjerning innebære større risiko for forurensning, dersom den konkrete innretningen er kompleks og tungvint å håndtere, sammenlignet med om innretningen er lettere, som følge av utslippet fra skipene som skal ta innretningen til land. Et annet eksempel er at disponeringsalternativet etterlatelse i større grad aktualisere muligheten for forurensning dersom den konkrete innretningen består av materialer som er giftige for miljøet.

Kapittelet viser at dermed at det ikke er et av de fire disponeringsalternativene som generelt sett kan anses å representere en bedre ivaretagelse av miljøhensyn, enn de øvrige. Videre viser kapittelet et sentralt poeng om at disponeringsprosessens påvirkning på miljøet, vil avhenge av både hvilket disponeringsalternativ som benyttes, men også hvilke individuelle forhold ved den konkrete petroleumsinnretningen som skal disponeres.

⁵⁷ Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 19 – 20.

3 Miljøprinsipper

3.1 Innledning

Dette kapittelet skal redegjøre for den rettslige konteksten for problemstillingen av hvordan petroleumslovens regulering av hvilket disponeringsalternativ som skal benyttes ved nedleggelse av petroleumsinnetninger, integrerer prinsippet om bærekraft, prinsippet om å bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag og føre-var-prinsippet

Det vil først gis en forklaring på hva som menes med integrering av miljørettslig prinsipper, og hvorfor det er relevant å undersøke i hvilken grad slik integrering er følger av petroleumslovens regulering av nedleggelse av petroleumsvirksomhet.

Deretter skal det gis en oversikt over innholdet i de tre prinsippene, deres rettslige grunnlag og hvilke føringer som generelt sett ligger i de ulike prinsippene. Felles for prinsippene er at de ikke har ett enkelt rettskildegrunnlag, men kan forankres i flere ulike rettskilder. Ved gjennomgangen av prinsippene vil det derfor ikke gis en uttømmende oversikt over alle rettskilder, men fokuseres på de mest sentrale rettskildene som gir prinsippene.

3.2 Integrering av miljøprinsipper

Forklaringen av hva som menes med integrering av miljøprinsipper henger sammen med miljøprinsippenes generelle utforming. Miljøprinsippene særpreges av at de ikke gir konkrete regler, men gir føringer i form av generelle hensyn som er relevant for å håndtere blant annet negative miljøvirkninger. For å anvende et av miljøprinsippene i en konkret situasjon må derfor prinsippets innhold konkretiseres, slik at budskapet i prinsippet gis et direkte uttrykk som er relevant i det konkrete tilfelle.⁵⁸

Miljøprinsippenes generelle utforming kan sees i sammenheng med at miljøretten opererer med et integrasjonsprinsipp. Integrasjonsprinsippet går ut på at hensynet til miljø skal integreres i de ulike samfunnsområdene, herunder gjennom reguleringen.⁵⁹ For at

⁵⁸ NOU 2008:24 Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold s. 189.

⁵⁹ Bugge, Hans Christian, *Lærebok I miljøforvaltningsrett*, 6.utgave, 2022, s. 151.

miljøprinsippene skal kunne integreres i reguleringen må de generelle føringene som ligger i prinsippene derfor gis et konkret uttrykk i reguleringen av det aktuelle forholdet.

Integrasjonsprinsipp kommer til uttrykk i den konstitusjonelle tiltaksplikten som følger av Grunnloven § 112 tredje ledd.⁶⁰ Tiltaksplikten innebærer at staten har en plikt til å «iverksette tiltak som gjennomfører» de grunnsetningene som følger av bestemmelsen. Grunnloven § 112 er ansett å gi uttrykk for det som er kjernepunktet i prinsippet om bærekraft.⁶¹ En måte å følge opp den konstitusjonelle tiltaksplikten på, være gjennom lovregulering av virksomheter som påvirker miljøet på en negativ måte.⁶²

Videre kommer integrasjonsprinsippet til uttrykk gjennom den sektorovergripende naturmangfoldloven. Loven er blant annet gitt som et ledd i oppfyllelsen av det konstitusjonelle målet om å sikre miljøkvalitet og bærekraft i Grl. § 112. Loven nedfeller en rekke sentrale miljøprinsipper, herunder prinsippet om kunnskapsgrunnlag i § 8 og føre-var-prinsippet i § 9. Prinsippene gis ikke selvstendige rettsvirkninger, men skal «legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet», jf. § 7. Lovens system ved at miljøprinsippene kommer til anvendelse som retningslinjer ved all offentlig myndighetsutøvelse kan anses som et utslag av prinsippet om å integrere miljøprinsippene på tvers av rettsområdene.

Etter naturmangfoldlovens regler kommer prinsippet om kunnskapsgrunnlag i lovens § 8 og føre-var-prinsippet i lovens § 9 bare til anvendelse «så langt de passer» i forbindelse med disponering av petroleumsinnretninger, ettersom dette foregår på kontinentalsokkelen, jf. jf. naturmangfoldloven § 2 tredje ledd. Ordlyden tilsier at prinsippene er relevante, men at de har en form for begrenset gjennomslagskraft. Bestemmelsen presiserer ikke hva som ligger i begrensningen.⁶³ Det avgrenses mot en mer inngående behandling av dette vilkåret.

Ettersom nedleggelse innebærer risiko for mulige negative miljøvirkningene som følge av disponeringsprosessen som skal gjennomføres, tilsier de nevnte rettskilder og det miljørettslige integrasjonsprinsippet at det er rettslig relevant å undersøke hvordan de tre miljøprinsippene er gjennomført ved reguleringen av nedleggelse av petroleumsvirksomhet.

⁶⁰ Ibid s. 151.

⁶¹ Ibid s. 164.

⁶² Ibid s. 164.

⁶³ Backer, Inger Lorange, *Naturmangfoldloven*, Kommentartutgave, 2010, s. 51.

Med en vurdering av i hvilken grad petroleumsloven integrerer de tre miljøprinsippene menes derfor en vurdering av i hvilken grad de konkrete reglene for disponeringsprosessen ved nedleggelse av petroleumsvirksomhet, bygger på og gir uttrykk for de generelle føringene som følger av prinsippet om bærekraft, kunnskapsgrunnlag og føre-var.

3.3 Prinsippet om bærekraftig utvikling

En av de første formuleringene av prinsippet om bærekraftig utvikling finnes i Brundtland-rapporten «Vår felles fremtid» ble utviklet av verdenskommisjonen for miljø i 1987.⁶⁴ Her ble bærekraft definert som et mål om en «utvikling som møter dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov».⁶⁵

Internasjonalt ble Brundtland-rapporten fulgt opp med konvensjonen om biologisk mangfold (biomangfoldkonvensjonen), som ble vedtatt på Rio-konferansen i 1992.⁶⁶

Biomangfoldkonvensjonen ble ratifisert i norsk rett i 1993⁶⁷ og er ansett som et viktig instrument for å sikre jordas biologiske mangfold.⁶⁸ Konvensjonens formål er bevaring av biologisk mangfold og bærekraftig bruk av dets komponenter.⁶⁹ Utover biomangfoldkonvensjonen er prinsippet innført i en rekke traktater, herunder klimakonvensjonen, Marrakeshavtalen, traktaten om Den europeiske union og traktaten om den Europeiske unionsvirkemåte.⁷⁰

Kjernen i prinsippet om bærekraft kommer til uttrykk i grunnloven § 112 (1) som sier at «enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares. Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterslekten».

Grunnloven illustrerer her det som er kjernen i prinsippet om bærekraft, hvilket er langsiktig ivaretagelse av mangfold og produksjonsevnen til naturen.⁷¹ Prinsippet går ut på at naturen

⁶⁴ NOU 2004: 28 s. 159.

⁶⁵ FN-sambandet, Bærekraftig utvikling, hentet 11. desember 2022 fra <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>

⁶⁶ Gjengedal, Kjerstin; Allkunne: Rio-konferansen i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 11. desember 2022 fra <https://snl.no/Rio-konferansen>

⁶⁷ St.prp.nr.56 (1992-1993) Konvensjonen om biologisk mangfold

⁶⁸ NOU 2004: 28 s. 175.

⁶⁹ Biomangfoldkonvensjonen artikkel 1.

⁷⁰ Bugge, Hans Christian, *Lærebok I miljøforvaltningsrett*, 6.utgave, 2022, s. 94.

⁷¹ NOU 2004:28 s 179.

skal forvaltes på en måte som ikke tømmer ressursene for fremtidige generasjoner.⁷² En sentral del av ivaretagelsen av prinsippet om bærekraft er at langsiktige miljøhensyn trekkes inn.⁷³ Prinsippet om bærekraft vil derfor generelt sett ivaretas av regler som gir begrensninger for utnyttelse av ressurser, slik at disse ikke svekkes for fremtiden.

Videre vil prinsippet ivaretas av regler som holder kontroll med den aktuelle virksomheten eller aktivitetens virkning på miljøet, og som krever utredninger av langsiktige miljøkonsekvenser.⁷⁴ I det tilfellet samme mål kan oppnås ved bruk av flere midler, vil prinsippet om bærekraft kunne tas til inntekt for at det middelet som i minst utsetter miljøet for risiko for negative miljøvirkninger, skal velges. Til slutt kan det nevnes at regler om tilsier vektlegging av de langsiktige miljøkonsekvensene, vil være i tråd med prinsippet om en bærekraftig utvikling.⁷⁵

Prinsippets innhold gir det en form for overordnet stilling sammenlignet med øvrige miljøprinsipper.⁷⁶ Med dette menes at øvrige miljøprinsipper kan anses som utslag av prinsippet om bærekraft.⁷⁷ Slik sett vil ivaretagelsen av andre miljøprinsipper også tilsi ivaretagelse av bærekraft. Dette underbygges av at prinsippet er tatt inn i grunnloven. Det illustreres også av at naturmangfoldlovens inneholder miljøprinsippene i §§ 8-12 er gitt som ledd i oppnåelsen av lovens formål om bærekraftig bruk og vern, jf. § 1. Videre illustreres det av at prinsippet også er formulert som et formål i en rekke alminnelige lover.⁷⁸

3.4 Prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag

Grunnloven § 112 (2) kan anses å gi uttrykk for prinsippet gjennom kravet til miljøinformasjon. Bestemmelsen sier at «borgerne har rett til kunnskap om naturmiljøets tilstand og om virkningene av planlagte og iverksatte inngrep i naturen, slik at de kan ivareta den rett de har etter foregående ledd». Videre er prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag gitt en generell formulering i naturmangfoldloven § 8 første ledd som sier at «offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på

⁷² Bugge, Hans Christian, *Lærebok I miljøforvaltningsrett*, 6.utgave, 2022, s. 149.

⁷³ Ibid s. 148.

⁷⁴ Ibid s. 149.

⁷⁵ Ibid s. 149.

⁷⁶ Ibid s. 93

⁷⁷ Ibid s. 93.

⁷⁸ Se bla. naturmangfoldloven § 1, genteknologiloven §§ 1 og 10 annet ledd, mineralloven § 1 og plan- og bygningsloven § 1-1.

vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet». Sistnevnte bestemmelse er gitt for å følge opp biomangfoldkonvensjonen artikkel 7.⁷⁹

Bestemmelsene viser at prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag gjelder tilfeller der det skal tas en avgjørelse eller en beslutning som har mulige negative miljøvirkninger. Prinsippet tilsier en generell føring om at de faktiske forholdene som er relevant for hvilke og hvor alvorlige mulige negative miljøvirkninger den aktuelle beslutningen kan ha, skal undersøkes før avgjørelsen blir truffet.⁸⁰ Det konstitusjonelle kravet om miljøinformasjon innebærer en regel om konsekvensutredninger.⁸¹ I forbindelse med undersøkelser av hvordan prinsippet om kunnskapsgrunnlag integreres i regelverket vil det derfor være særlig interessant hvilke krav som stilles til utarbeidelsen av konsekvensutredninger.⁸²

Prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag må sees i sammenheng med prinsippet om bærekraft.⁸³ For at en beslutning skal resultere i alternativet som i minst grad utsetter miljøet for risiko for negative miljøvirkninger, vil det være fordelaktig å ha kunnskap om hvilken miljørisiko som foreligger ved de ulike alternativene som vurderes. Prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag sikrer at avgjørelsen vil kunne ta i betraktning alle de faktiske forholdene som gjør seg gjeldende, slik at man ideelt sett kan unngå at beslutningen får uforutsette negative miljøvirkninger. Ivaretagelse av prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag vil derfor være en viktig faktor for at beslutninger får et bærekraftig innhold.⁸⁴

Det kan i denne forbindelse nevnes at det går en forvaltningsrettslig grense for hvor inngående krav som kan stilles til kartlegging av miljøkonsekvenser.⁸⁵ Dette kommer også til uttrykk i naturmangfoldloven § 8 (1) som sier at kravet til kunnskapsgrunnlag må stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. I forbindelse med disponering av petroleumsinnretninger kan departementet derfor ikke stille urimelig tyngende

⁷⁹ NOU 2004: 28 s. 582.

⁸⁰ NOU 2004: 28 s 583.

⁸¹ Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 43 om petrl. § 3-1.

⁸² NOU 2004:28 s 582.

⁸³ Se punkt 3.3.

⁸⁴ NOU 2004: 28 s. 85.

⁸⁵ Bugge, Hans Christian, *Lærebok i miljøforvaltningsrett*, 2022, s. 157

krav for oppklaring av miljø sikkerhet. Det må være forholdsmessig med betydningen av den usikkerheten som oppklares.⁸⁶

3.5 Føre-var-prinsippet

Føre-var-prinsippet er et godt etablert miljøprinsipp.⁸⁷ Internasjonalt kommer prinsippet til uttrykk blant annet i RIO-erklæringen prinsipp 15, FN-avtalen om fiske på åpent hav art 6, OPSAR-konvensjonen art.2 andre ledd bokstav og fortalen til biomangfoldkonvensjonen.⁸⁸ Det følger av fortalen til OSPAR-beslutningen 98/3 at traktatpartene tar i betraktning at traktatpartene bekrefter at «disponering av slike installasjoner bør styres av «føre-var»-prinsippet, som tar hensyn til de mulige virkninger på miljøet».⁸⁹

I norsk rett er prinsippet gitt en generell formulering i naturmangfoldloven § 9. Bestemmelsen sier at «når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på miljøet». Bestemmelsen illustrerer at prinsippet her gjelder der det mangler kunnskap om hvilke virkninger en beslutning kan ha på naturmiljøet, og gir føringer for håndteringen av slik tvil.

Kjernen i føre-var prinsippet er at den miljøtvilen som foreligger blir tatt hensyn til enten gjennom nødvendige forhåndsregler dersom risikoen for miljøvirkningen utspiller seg, eller ved å alternativt avstå fra den risikofylte aktiviteten.⁹⁰ Føre-var prinsippet kan derfor tas til inntekt for både en offensiv og en defensiv retningslinje i det tilfellet det foreligger tvil med tanke på mulige negative miljøvirkninger.⁹¹ En konsekvens av prinsippets defensive side vil være at det avstås fra å tildele konsesjoner eller tillatelser for aktiviteter, med mindre usikkerheter oppklares. En konsekvens av prinsippets offensive side vil være at den aktuelle tillatelsen gjøres betinget av avdempende vilkår som avveier ulempene som følger av den aktuelle miljørisikoen.⁹²

⁸⁶ Bugge, Hans Christian, *Lærebok I miljøforvaltningsrett*, 6.utgave, 2022, s. 157.

⁸⁷ Ot.prp. nr. 52 2008-2009 s 93 – 94.

⁸⁸ NOU 2004: 28 s 583.

⁸⁹ Beslutningen gis en nærmere redegjørelse i punkt 4.3.2

⁹⁰ Bugge, Hans Christian, *Lærebok I miljøforvaltningsrett*, 6.utgave, 2022, s. 153 – 154, som viser til beskrivelsen i Stortingsproposisjonen om Klima- og miljødepartementets budsjett for 2022.

⁹¹ Bugge viser en slik oppdeling i, *Lærebok I miljøforvaltningsrett*, 6.utgave, 2022, s. 268.

⁹² NOU 2004: 28 s 583.

Prinsippet om å være føre-var kan sees i forlengelse av prinsippet om å bygge på tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Til tross for at prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag tilsier at miljøvirkninger skal utredes og kartlegges før det tas beslutninger, illustrerer før-var-prinsippet at en av utfordringene i miljøretten er at det ofte kan være tvil og usikkerheter rundt hvilke miljøkonsekvenser en beslutning kan ha. Faglig uenighet om hvilke årsaker og hvilke virkninger som følger av ulike miljøpåvirkninger, er en generell utfordring i miljøretten.⁹³ Slik tvil kan dreie seg om sannsynligheten for ulike miljøskader, samt alvorlighetsgraden av miljøskader.⁹⁴ Det kan også være tvil om i hvilken grad og på hvilken måte virksomheter og aktiviteter påvirker økosystemet.⁹⁵ At det kan råde usikkerhet rundt miljøvirkningene illustreres av gjennomgangen av mulige negative miljøvirkninger ved de ulike disponeringsalternativene.⁹⁶

⁹³ Bugge, Hans Christian, Lærebok I miljøforvaltningsrett, 6. utgave, 2022, s. 97.

⁹⁴ Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s 93 – 94.

⁹⁵ Ibid s. 103 – 104.

⁹⁶ Se punkt 2.4.

4 Disponeringskravet

4.1 Innledning

I dette kapitlet skal det først redegjøres for innholdet i disponeringskravet etter petroleumsløven. Med innhold i disponeringskravet menes da reglene for hvilket av de fire disponeringsalternativene som skal benyttes for å disponere petroleumssinnretninger ved nedleggelse av petroleumsvirksomheten.

Kapitlet vil redegjøre for hvilke av de fire disponeringsalternativene som aksepteres av petroleumsløven. Videre skal det undersøkes om petroleumsløven gir et eller flere av disponeringsalternativene forrang, sammenlignet med de øvrige disponeringsalternativene, eksempelvis gjennom en hovedregel. Til slutt vil det redegjøres for hvilke forhold som påvirker valget av disponeringsalternativ. I den forbindelse er det relevant i hvilken grad mulige negative miljøvirkningene er av betydning for valget av disponeringsalternativ. Disse spørsmålene besvares i gjennomgangen av petroleumsløvens regler i punkt 4.2.

Kapitlet skal vil også redegjøre for den relevante folkerettslige reguleringen for krav til valg av disponeringsalternativ ved nedleggelse av petroleumssinnretninger. I punkt 4.3 gis det derfor en oversikt over reglene som følger av FNs havrettskonvensjon og OSPAR-konvensjonen.⁹⁷

Til slutt vil kapitlet gi en vurdering i hvilken grad petroleumsløvens regulering av disponeringskravet integrerer prinsippet om bærekraft, prinsippet om å være føre-var og prinsippet om å bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. I denne vurderingen vil eventuelle forskjeller mellom disponeringskravet etter petroleumsløven og disponeringskravene etter de folkerettslige konvensjonene kommenteres.

⁹⁷ Jf. Presiseringen innledningsvis.

4.2 Petroleumslovens regel om disponeringskrav utfra en konkret vurdering

Avslutning av petroleumsvirksomhet er regulert i petroleumslovens kapittel 5. De mest sentrale reglene for disponeringskravet er reglene om avslutningsplan i § 5-1 og reglene om disponeringsvedtak i § 5-3.

Petroleumsloven inneholder ikke en bestemmelse som oppstiller en eksplisitt regel om at petroleumsinnretningene skal disponeres ved nedleggelse. Kravet til at innretningene skal disponeres må leses ut av at loven pålegger departementet å «fatte vedtak om disponering og fastsette en frist for gjennomføring av vedtaket», jf. § 5-3. Det er derfor departementets disponeringsvedtak som utgjør det rettslige grunnlaget for disponeringskravet. Innholdet i pliktene til disponering vil da bero på innholdet i disponeringsvedtaket.

Disponeringsvedtaket etter § 5-3 skal fattes ut fra en konkret vurdering av hvert enkelt tilfelle.⁹⁸ Dette innebærer at disponeringsvedtaket skal fattes etter en individuell behandling⁹⁹ av hver enkelt petroleumsinnretning som skal disponeres, for å finne den løsningen som anses som den beste i hvert enkelt tilfelle. Petroleumsloven inneholder ingen begrensninger for departementets vedtakskompetanse, når det gjelder valg av disponeringsalternativ. Heller ikke petroleumsforskriften inneholder regulering av hvilke disponeringsalternativer departementet har kompetanse til å fatte vedtak om. Loven og tilhørende forskrift inneholder heller ingen føringer om at ett av disponeringsalternativene er mer ønskelig enn de andre.

Alle de fire disponeringsalternativene blir derfor i prinsippet akseptert av regelverket. Loven opererer ikke med et av disponeringsalternativene som hovedregel, eller på andre måter angir noen av disponeringsalternativene som ønskelige foran de andre. Departementet står derfor i prinsippet fritt til å velge en rekke alternative disponeringsløsninger, herunder fjerning, delvis fjerning, etterlatelse og annen bruk.¹⁰⁰

⁹⁸ Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s 19-20, jf. St.meld. nr. 26 (1993-1994) s. 101 – 102 Utfordringer og perspektiver for petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen.

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Ibid.

Det er derfor relevant å undersøke i hvilken grad disponeringsalternativenes mulige negative miljøvirkninger er et relevant forhold som blir tatt hensyn til og vektlagt i den konkrete vurderingen til departementet etter § 5-3.

Ettersom regelverket åpner for flere mulige disponeringsalternativer, vil ivaretagelsen av miljø i stor grad bero på den konkrete vurderingen som gir grunnlag for valg av disponeringsløsning. I hvilken grad den konkrete vurderingen ivaretar miljøvirkninger vil avhenge av flere forhold. For det første vil det avhenge av i hvilken grad miljø er et relevant hensyn som trekkes inn i den konkrete vurderingen. For det andre vil det avhenge av hvilken vekt hensynet til miljø skal gis, i forhold til øvrige hensyn som er relevante å trekke inn i vurderingen.

Petroleumsloven § 5-3 første ledd inneholder en liste av momenter som skal vektlegges når departementet treffer sitt vedtak, jf. «i vurderingen som ligger til grunn for vedtaket skal det blant annet legges vekt på tekniske, sikkerhetsmessige, miljømessige og økonomiske forhold og hensynet til andre brukere av havet».

Listen av momenter viser at miljømessige forhold er relevant i den konkrete vurderingen til departementet. Disponeringsalternativenes mulige negative innvirkninger på miljøet er av den grunn et relevant moment i den konkrete vurderingen som skal gjøres av departementet.

Listen viser andre forhold som har relevans for valg av disponeringsalternativ. En naturlig forståelse av «blant annet» viser dessuten at oppstillingen ikke er ment å være uttømmende. Miljømessige forhold er derfor kun et av flere momenter som er relevante i departementets valg av disponeringsalternativ. De ulike forholdene som nevnes i listen etter § 5-3 første ledd vil ikke nødvendigvis trekke i samme retning, i relasjon til hvilket disponeringsalternativ som er mest gunstig.

Økonomiske forhold vil generelt sett trekke i retning av den disponeringsløsningen som er minst kostnadskreven. Den kommende disponeringsbølgen innebære at det må brukes store ressurser for å disponere innretningene. Det er estimert at nedbyggingsaktiviteten for Nordsjøen vil utgjøre 46 milliarder britiske pund innen 2040.¹⁰¹ Det vil generelt sett være i

¹⁰¹ RSA, The RSA Great Recovery & Zero Waste Scotland Programme, 2015, Hentet 11. Desember 2022 fra <https://www.thersa.org/globalassets/pdfs/reports/rsa-great-recovery---north-sea-oil-and-gas-report.pdf>.

både statens og bransjens interesse å holde kostnadene nede, utfra hensynet til økonomiske forhold.

Den minst kostbare disponeringsløsningen vil ikke nødvendigvis være den samme løsningen som i det konkrete tilfellet anses å gi best ivaretagelse av miljøet. I visse tilfeller kan eksempelvis fjerning innebære uforholdsmessige høye kostnader, selv om dette kan være det beste miljømessige alternativet i det konkrete tilfellet.¹⁰² I slike tilfeller må hensynet til en lite kostnadskrevende disponeringsprosess balanseres opp mot hensynet til å minimere risikoen for negative innvirkninger på miljøet. Hensynet til økonomi må imidlertid ikke være i motstrid med hensynet til miljø. Dersom etterlatelse betinges med en rekke kostbare vilkår for å minimere risikoen for fremtidige skader og forurensning, vil dette eksempelvis kunne tilsi at fjerning likevel er det ønskelige alternativet.

Videre kan hel eller delvis fjerning av innretninger også innebære uakseptable sikkerhetsrisikoer.¹⁰³ Vanskelighetsgraden med å fjerne en innretning vil variere utfra hvordan innretningene er utformet, og her byr særlig betong- og gravitasjonsplattformet på dypt vann på utfordringer.¹⁰⁴ Det er særlig de tidligste plattformene som ble utplassert hvor fjerning vil kunne by på tekniske og sikkerhetsmessige utfordringer.¹⁰⁵

Utover at miljø er et forhold som skal tas hensyn til i den konkrete vurderingen av hvilket disponeringsalternativ som skal benyttes, gir ikke § 5-3 første ledd noe veiledning om betydningen av miljømessige forhold. Det er ikke regulert i hvilken grad miljømessige forhold skal vektlegges, eller hvilken betydning det har sammenlignet med de andre forholdene som er relevante. Loven gir ikke noe annen regulering som tilsier at hensynet til miljø er avgjørende for valg av disponeringsalternativ.

Etter petroleumslovens regler er derfor hensynet til de mulige negative miljøvirkningene som følger av de ulike disponeringsalternativene, av lik betydning som hensynet til økonomi, sikkerhet og tekniske forhold, i den konkrete vurderingen som skal fattes av departementet etter § 5-3.

¹⁰² Ot.prp.nr.43 1995-1996 s 19.

¹⁰³ Ot.prp.nr.43 1995-1996 s 19.

¹⁰⁴ Ulf Hammer mfl., Petroleumsloven. Lovkommentar, § 5-1. Avslutningsplan, punkt 8, hentet fra Juridika (11. desember 2022).

¹⁰⁵ Sivertsen, Ola Boye, *Oil and Gas Activities in Norway, regulatory and contractual framework*, 2021, Kapittel 2, s 123.

Et siste forhold som har sammenheng med regelen om en konkret vurdering og som må nevnes i denne forbindelse, er departementets mulighet til å stille vilkår i forbindelse med disponeringsvedtaket. Etter petroleumsloven § 5-3 første ledd siste setning heter det at «departementet kan fastsette nærmere vilkår i forbindelse med vedtaket». Bestemmelsen gir uttrykk for den alminnelige vilkårlæren i forvaltningsretten, som også kommer til uttrykk i petroleumsloven § 10-18 fjerde ledd.

Vilkårsadgangen innebærer at i det tilfellet departementet krever gjennomført et disponeringsalternativ som medfører risiko for negative miljøvirkninger, vil kunne stille vilkår for å avbøte på denne risikoen. Eksempelvis kan et disponeringsvedtak om etterlatelse av en petroleumsinnretning gjøres avhengig av et vilkår om at miljøfarlige stoffer på innretningen blir fjernet.¹⁰⁶ Et annet eksempel er at det stilles vilkår om utarbeidelse av planer for å sikre at innretningen får en kontrollert nedbrytning.¹⁰⁷

4.3 Folkerettens hovedregel om fjerning

Regulering av nedleggelse av petroleumsvirksomhet er et spørsmål av folkerettslig interesse blant annet fordi olje- og gassanlegg kan forstyrre bruk av havet på tvers av landegrenser. Ved disponering kan dette være en i form av at petroleumsinnretninger oppløses og resulterer i grenseoverskridende forurensning av det marine miljøet.¹⁰⁸ Denne utfordringen er forsøkt løst gjennom internasjonalt samarbeid blant ved inngåelsen av bindende konvensjoner.

Lovgiver har vurdert at petroleumslovens regel om at valg av disponeringsalternativ skal bero på en konkret vurdering i hvert enkelte tilfelle, er i overensstemmelse med de relevante internasjonale forpliktelsene og retningslinjene.¹⁰⁹ Avhandlingen skal ikke overprøve denne vurderingen, og avgrenser derfor mot vurderinger av om petroleumslovens regler strider med Norges folkerettslige forpliktelser.

Konvensjonenes krav til disponering skal undersøkes som et ledd i besvarelsen av om den norske reguleringen gir tilstrekkelig vern i form av å integrere miljøhensyn. Formålet med

¹⁰⁶ Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s 19-20.

¹⁰⁷ Ibid s. 22.

¹⁰⁸ Wawryk Alexandra, *The Regulation of Decommissioning, Abandonment and Reuse Initiatives in the Oil and Gas Industry*, (2020), Chapter 1, side 11 – 15.

¹⁰⁹ Ot.prp. nr. 43 (1995-1996) s. 19.

gjennomgangen av konvensjonene er å avdekke eventuelle forskjeller fra petroleumslovens krav til disponering. Det vil derfor være de samme spørsmålene som i punkt 4.2 som skal undersøkes.

4.3.1 FNs Havrettskonvensjon og IMO-retningslinjene

FNs havrettskonvensjon (UNCLOS) er en global konvensjon som ble vedtatt og undertegnet av Norge i 1982.¹¹⁰ Konvensjonen trådte i kraft i 1994, og ble ratifisert av Norge i 1996.¹¹¹ Konvensjonens formål er blant annet å fremme fredelig bruk av havet og bevaring av deres levende ressurser.¹¹² Konvensjonens bestemmelser innebærer i stor utstrekning en kodifisering av folkerettslig sedvanerett.¹¹³

FNs havrettskonvensjon (UNCLOS) art. 60 nr. 3 oppstiller en hovedregel om at alle petroleumsinnretninger som ikke lenger er i bruk, skal fjernes. Hovedregelen er ikke absolutt, men åpner for unntak i form av andre disponeringsalternativer enn fjerning.

UNCLOS art 60 nr.3 sier at fjerning av petroleumsinnretninger skal ta hensyn til allment godtatte internasjonale standarder som for dette formål er fastsatt av den kompetente internasjonale organisasjon. IMO (International Maritime Organization (IMO)) er en internasjonal FN-organisasjon som supplerer havrettskonvensjonen gjennom utarbeidelsen av resolusjoner.¹¹⁴ IMO hadde opprinnelig som formål å sikre økt sikkerhet for skipsfarten til sjøs, men har senere fått utvidet formålet til blant annet å hindre forurensning av det marine miljø.¹¹⁵ Resolusjoner er ikke i seg selv rettslig bindende for konvensjonspartene, men kan gjøres bindende ved at dette inntas som et krav i konvensjonen.¹¹⁶

I denne sammenheng er resolusjon A 672 (16) av 19.oktober 1989 sentral. Nevnte resolusjon gir retningslinjer og standarder for fjerning av offshore installasjoner og innretninger på

¹¹⁰ United Nations convention on the law of the sea (UNCLOS), oversatt til de forente nasjoners havrettskonvensjon.

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Fortalen i UNLCOS

¹¹³ NOU 2004: 28 s. 167 og Ot.prp.nr. 43 1995-1996 s. 19.

¹¹⁴ NOU 2005:14 s. 46 Om ny skipssikkerhetslovgivning

¹¹⁵ Ibid s. 45.

¹¹⁶ Ibid s. 47.

kontinentalsokkelen og i den økonomiske sonen.¹¹⁷ Hovedregelen om fjerning etter UNCLOS art.60 nr.3 må derfor ta hensyn til det som følger av disse IMO-retningslinjene.

Retningslinjenes art. 1.1 gjentar hovedregelen om at offshore installasjoner og innretninger på kontinentalsokkelen skal fjernes, og åpner deretter for at det kan gjøres unntak fra hovedregelen i form av etterlatelse og delvis fjerning. Etter art. 3.4 nr. 1 åpner retningslinjene for etterlatelse av hele innretninger dersom de kan benyttes til et annet formål, og åpner slik sett for etablering av kunstige rev. Videre åpner art. 3.4 nr. 2 for etterlatelse dersom det ikke medfører uforsvarlig forstyrrelser for andre brukere av havet. Unntaksadgangen i form av de nevnte disponeringsalternativene skal bero på en vurdering av hvert enkelt tilfelle, der blant mulighetene for påvirkning av det marine miljøet skal tas hensyn til, jf. Art.2.1 punkt 3.¹¹⁸ Retningslinjenes art.3.3 og 3.4 oppstiller visse begrensninger for hvilke innretninger som omfattes av unntaksadgangen, basert på innretningenes størrelse, vekt, hvor dypt de er plassert og risikoen for alvorlig innvirkning på miljø og skipsfart.¹¹⁹

Etter regelen i UNCLOS art. 60 nr. 3 gjelder det dermed en klar hovedregel om fjerning, og dette disponeringsalternativet er dermed gitt en prioritet foran disponering i form av delvis fjerning, etterlatelse og annen bruk. Konvensjonen åpner også for disponering i form av de tre andre disponeringsalternativene, men dette forutsatt at unntaksadgangen kommer til anvendelse. I vurderingen av om det skal benyttes et annet disponeringsalternativ enn fjerning, er miljømessige forhold relevant.

Norge har også forpliktet seg til de regionale OSPAR-konvensjonen, som inneholder mer detaljerte regler for disponering av petroleumsinnretninger. Det skal derfor ikke gis noen nærmere forklaring av innholdet i IMO-retningslinjene.

¹¹⁷ Resolusjon A.672 (16), 19. oktober 1989, Guidelines and standards for the removal of offshore installations and structures on the continental shelf and in the exclusive economic zone. Hentet fra [https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/KnowledgeCentre/IndexofIMOResolutions/AssemblyDocuments/A.672\(16\).pdf](https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/KnowledgeCentre/IndexofIMOResolutions/AssemblyDocuments/A.672(16).pdf)

¹¹⁸ Ibid Artikkkel 2.1 punkt 3.

¹¹⁹ Ibid Artikkkel 3.3 og 3.4.

4.3.2 OSPAR-konvensjonen og beslutning 98/3

Norge er folkerettslig forpliktet av reglene i den regionale OSPAR-konvensjonen om bevaring av det marine miljø i Nordøst-Atlanteren.¹²⁰ Konvensjonen ble vedtatt i 1992 og ble ratifisert av Norge 1995.¹²¹ Konvensjonen inneholder regulering for å forhindre og eliminere havforurensning og oppnå en bærekraftig forvaltning av havområdene i det nordøstlige Atlanterhavet.¹²²

I likhet med UNCLOS oppstiller også OSPAR-konvensjonen en hovedregel om at petroleumsinnretningen skal fjernes. Hovedregelen følger av konvensjonens hoveddel artikkel 5 som sier at konvensjonspartene har plikt til å «enkeltvis eller i fellesskap ta ethvert mulig skritt for å forhindre og eliminere forurensning fra offshore-kilder i samsvar med konvensjonens bestemmelser, spesielt som foreskrevet i Vedlegg III.»

Artikkelen viser til vedlegg III som gjentar hovedregelen om at «ingen utrangert offshore-installasjon eller offshore-rørledning skal dumpes og ingen utrangert offshore-installasjon skal etterlates helt eller delvis i sjøområdet», jf. art. 5 (1). Hovedregelen gjelder både offshore-installasjoner og offshore-rørledninger. Disse begrepene defineres også i hoveddelen artikkel 1. Med offshore-installasjon menes «enhver konstruksjon, ethvert anlegg eller skip eller deler av slike, enten disse flyter eller er forankret til havbunnen, som er plassert i sjøområdet med sikte på å drive offshore-virksomhet». Mens offshore-rørledning betyr «enhver rørledning som er plassert i sjøområdet med sikte på å drive offshore-virksomhet.»

Begrepet dumping må tolkes i tråd med legaldefinisjonen i OSPAR-konvensjonens hoveddel artikkel 1 bokstav f, som blant annet omfatter «enhver forsettlig disponering i sjøområdet av offshore-installasjoner og offshore-rørledninger». Dumping forbudet innebærer derfor en skranke for disponeringsalternativene delvis fjerning og etterlatelse som da må anses som disponering i sjøområdet.

Videre følger det av OSPAR-konvensjonen vedlegg III artikkel 8 at ingen installasjoner eller rørledninger skal plasseres i sjøområdet «med et annet formål enn det som den opprinnelig ble

¹²⁰ Convention for the protection of the marine environment of the North-East Atlantic Annexes I-IV and Appendices 1-2 (OSPAR), jf. Innst.S.nr. 163 (1994–1995).

¹²¹ NOU 2004: 28 s 168.

¹²² OSPAR-konvensjonen artikkel 2 (1).

konstruert eller bygd for». Artikkelen bekrefter hovedregelen om fjerning, og innebærer at heller ikke disponeringsalternativet kunstige rev som utgangspunkt ikke aksepteres.

Heller ikke hovedregelen om fjerning etter OSPAR-konvensjonen er unntaksfri. Vedlegg III artikkel 8 viser at det kan gjøres unntak dersom det følger av «tillatelse fra eller regulering av den relevante traktatparts kompetente myndighet». Etter vedlegg 3 art. 5 (1) unntak gjøres dersom «en tillatelse som er utstedt av den relevante traktatparts kompetente myndighet på individuelt grunnlag». Med dette åpner konvensjonen for at konvensjonspartene kan gi tillatelse til disponering av petroleumsinnretningen i form av delvis fjerning, etterlatelse og annen bruk.

Det er en viss skranke etter vedlegg III art. 5 punkt 2 som sier at det ikke skal tildeles slik tillatelse dersom den aktuelle innretningen «inneholder stoffer som medfører eller sannsynligvis vil medføre fare for menneskenes helse, skade på levende ressurser og marine økosystemer, skade på omgivelsene eller forstyrrelse av annen rettmessig bruk av havene.» Utover dette og det forhold at unntaksadgangen krever en konkret tillatelse, stiller ikke konvensjonen strenge krav for når slik tillatelse kan gis. Vurderingen skal imidlertid gjøres på bakgrunn av «relevante beslutninger, anbefalinger og andre avtaler som er vedtatt under konvensjonen», jf. artikkelen 5.1.

OSPAR-konvensjonen blir supplert av vedtak.¹²³ Vedtakene er kun juridisk bindende for partene som har stemt for de, forutsatt at de ikke motsetter seg dette innen 200 dager, og for andre parter som i etterkant notifiserer at de har akseptert vedtaket.¹²⁴ Vedtaket av 98/3 er relevant i denne sammenheng, da den inneholder krav til disponering av innretninger i avslutningsfasen. Vedtak 98/3 bekrefter at hovedregelen om full fjerning ved å oppstille et forbud mot dumping og etterlatelse, jf. Art. 2 som sier at «det er forbudt å dumpe og å etterlate helt eller delvis utrangerte offshore installasjoner i sjøområdet». Deretter oppstiller beslutningen en unntaksadgang etter artikkel 3.

Unntaksadgangen er for det første avhengig av at konvensjonsparten er «forvisset om at en vurdering i overensstemmelse med vedlegg 2 påviser at det er vektige grunner for at en

¹²³ NOU 2004: 28 s 168

¹²⁴ NOU 2004: 28 s 168

alternativ disponering som nevnt nedenfor er å foretrekke fremfor gjenbruk eller resirkulering eller endelig disponering på land», jf. Artikkel 3.

Videre krever unntaksadgangen at den aktuelle innretningen faller innenfor et av tre alternativer i bokstav a-c. Opplistingen gir en presisering av i hvilke tilfeller staten kan tillate alternative disponeringsmetoder. Etter bokstav a gjelder det en unntaksadgang for «hele eller deler av fotfestene til et stålanlegg i en kategori oppført i vedlegg 1, plassert i det maritime området før 9. februar 1999, skal etterlates på plass». Unntaksadgangen etter bokstav b gjelder «betonganlegg i en kategori oppført i vedlegg 1 eller som utgjør en betongforankring, som skal dumpes eller etterlates helt eller delvis på plass». Til slutt knytter unntaket i bokstav c seg til «enhver annen nedlagt offshoreinstallasjon som skal dumpes eller etterlates helt eller delvis på plass, når eksepsjonelle og uforutsette omstendigheter som følge av strukturell skade eller forringelse, eller av annen årsak som gir tilsvarende vanskeligheter, kan påvises.»¹²⁵

Ved å kun tillate unntak som regulert i artikkel 3, innebærer beslutningen derfor en innstramning av konvensjonspartens adgang til å tildele tillatelse til etterlatelse av innretninger etter konvensjonen.

Gjennomgangen viser at det også etter OSPAR-konvensjonen, og tilhørende beslutning 98/3 vil være mulig å benytte alle de fire disponeringsalternativene. I likhet med havrettskonvensjonen, er det imidlertid regulert i hvilke tilfeller det kreves at petroleumsinnretningene disponeres i form av fjerning. Folkeretten opererer derfor med en klar hovedregel om at petroleumsinnretninger skal disponeres i form av fjerning. Disponering i form av delvis fjerning, annen bruk eller etterlatelse beror på om det konkrete tilfellet faller innenfor unntaksadgangen som oppstilles.

¹²⁵ St.prp. nr. 8 (1998-99) om utbygging av Huldra, SDØE-deltakelse i Vestprosess, kostnadsutviklingen for Åsgard m.v., og diverse disponeringssaker, hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stprp-nr-8-1998-99-/id202222/?ch=11>.

4.4 Disponeringskravets integrering av miljøprinsippene

Under dette punktet skal det gjøres en nærmere vurdering av petroleumslovens regler for krav til disponering, i lys av de tre miljøprinsippene. Her er det derfor petroleumslovens regel om at valg av disponeringsalternativ basert på en konkret vurdering fra departementet etter § 5-3 som er gjenstand for vurdering. Spørsmålet er i hvilken grad nevnte regel integrerer prinsippet om bærekraft, prinsippet om å være føre-var og prinsippet om å bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.

Gjennomgangen av regelverkene i punkt 4.3 viser at petroleumslovens regel om disponering av petroleumsinnretninger skiller seg ut fra den folkerettslige reguleringen av samme forhold. Petroleumslovens regel om en konkret vurdering innebærer at alle de fire disponeringsalternativet i utgangspunktet aksepteres på lik linje. Folkeretten opererer derimot med en hovedregel om at petroleumsinnretningene skal disponeres i form av fjerning.

Spørsmålet er i den forbindelse om forskjellen fra folkerettslig regulering har betydning for i hvilken grad petroleumsloven integrerer de tre miljøprinsippene. Petroleumslovens regel om valg av disponeringsalternativ basert på en konkret vurdering fra departementet, vil derfor vurderes opp mot den folkerettslige hovedregelen om fjerning.

4.4.1 Integrering av prinsippet om bærekraft

Prinsippet om bærekraft innebærer som nevnt en føring om at dersom samme mål kan oppnås ved bruk av flere alternativer, skal det alternativet som i minst utsetter miljøet for risiko for negative miljøvirkninger, velges.¹²⁶ I forbindelse med nedleggelse av petroleumsvirksomhet vil derfor regler som tilsier at petroleumsinnretninger skal disponeres ved bruk av at det disponeringsalternativet som i minst grad utsetter miljøet for en risiko for negative miljøvirkninger, være en form for konkretisering av prinsippet om bærekraft.

Dersom disponering av petroleumsinnretninger i form av fjerning er det disponeringsalternativet som innebærer minst risiko for alvorlige miljøvirkninger, vil prinsippet om bærekraft integreres gjennom en hovedregel full fjerning. Det er imidlertid ikke sikkert at fjerning alltid vil være det alternativet som representerer best ivaretagelse av

¹²⁶ Se punkt 3.3

miljø.¹²⁷ Som påpekt i kapittel 2 er det usikkerheter rundt hvilket av disponeringsalternativene som vil innebære minst risiko for negative miljøvirkninger, da dette beror på de faktiske omstendighetene ved den aktuelle innretningen som skal nedlegges.

Den konkrete vurderingen åpner for at individuelle forhold som gjør seg gjeldende i det konkrete tilfellet, blir tatt hensyn til i form av at de påvirker eller blir styrende for valget av disponeringsalternativ. Valg av disponeringsalternativ utfra en konkret vurdering kan være fordelaktig med tanke på å oppnå disponering i form av det disponeringsalternativet som i minst utstrekning utsetter miljøet for risiko for negative miljøvirkninger.

Den folkerettslige hovedregelen om fjerning er mindre fleksibel på dette punktet, da den i mindre grad åpner for at valg av disponeringsalternativ tar hensyn til slike individuelle forhold som gjør seg gjeldende ved de konkrete innretningene.

En konsekvens av regelen om en konkret vurdering er at i hvilken grad de negative miljøvirkningene som mulige i de enkelte tilfelle, faktisk blir tatt hensyn til, avhenger av i hvilken grad disse vektlegges fra gang til gang. Selv om den konkrete vurderingen vil kunne ta hensyn til de individuelle forholdene som påvirker hvilket disponeringsalternativ som er best for miljøet, vil valget av disponeringsalternativ også bero på en rekke andre forhold som gjør seg gjeldende. Petroleumslovens regel om valg av disponeringsalternativ basert på en konkret vurdering, har den mulige konsekvensen at departementet at valg av disponeringsalternativ i styres av andre forhold enn miljø, herunder særlig sikkerhet, økonomi og tekniske forhold.¹²⁸ Det er derfor ikke gitt at den konkrete vurderingen resulterer i det disponeringsalternativet som i minst utstrekning utsetter miljøet for risiko for negative miljøvirkninger.

Petroleumsloven oppstiller ikke klare føringer for i hvilket tilfelle miljø er styrende for valg av disponeringsalternativ, og i hvilke tilfeller andre forhold må prioriteres. Dette innebærer at det i stor grad vil være opp til departementets skjønn i hvilken grad miljø blir avgjørende for valg av disponeringsalternativ. En risiko ved å operere med valg av disponeringsalternativ basert på en konkret vurdering, er da at det utvikles en praksis for å legge avgjørende vekt på andre forhold enn miljø.

¹²⁷ Se redegjørelsen under kapittel 2.3.1

¹²⁸ Se punkt 4.2

Den folkerettslige unntaksadgangen i form av å eksplisitt regulere hvilke petroleumsinnretninger som gir grunnlag for disponering i form av at annet disponeringsalternativ enn fjerning, viser tydeligere i hvilke tilfeller miljøhensyn blir styrende for valg av disponeringsalternativ. Den detaljerte unntaksadgangen gir uttrykk for en forhåndsvurdering av i hvilke tilfeller andre forhold enn miljø, som for eksempel tekniske forhold, gjør seg så sterkt gjeldende at disse blir avgjørende. Dette illustreres av at den folkerettslige unntaksadgangen knytter seg mot hvor store og tunge de ulike innretningene må være osv.

4.4.2 Integrering føre-var prinsippet

Departementets adgang til å stille vilkår i forbindelse med disponeringsvedtaket kan anses som en konkretisering av føre-var prinsippet. Føre-var-prinsippet innebærer som nevnt i punkt 3.5 en generell retningslinje om at tvil om håndtering av eventuell tvil med tanke på hvilke negative miljøvirkninger den aktuelle beslutningen kan få, for eksempel ved å ta forhåndsregler for å avdempe den ulempen som ligger i den eventuelle tvilen.¹²⁹

Vilkårsadgangen åpner for at det departementet kan slike forhåndsregler i form av å stille avdempende vilkår, for å minimere risikoen for negative miljøvirkninger ved disponeringen av den konkrete petroleumsinnretningen, som følger av det valgte disponeringsalternativet.¹³⁰ Her integreres derfor den offensive siden av føre-var prinsippet. Dette er særlig sentralt i det tilfelle valg av disponeringsalternativ i hovedsak styres av andre forhold enn hensynet til miljø.

4.4.3 Integrering av prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag

Prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag retter seg mot beslutninger som har mulige negative miljøvirkninger, og er derfor relevant i forbindelse med den konkrete vurderingen departementet skal gjøre for å fatte et disponeringsvedtak etter § 5-3.

¹²⁹ Bugge, Hans Christian, *Lærebok I miljøforvaltningsrett*, 6. utgave, 2022, s. 153 – 154, som viser til beskrivelsen i Stortingsproposisjonen om Klima- og miljødepartementets budsjett for 2022.

¹³⁰ NOU 2004: 28 s 583.

Prinsippet innebærer retningslinjer for innhenting og fremskaffelse av de faktiske forholdene som utgjør grunnlaget for departementets vurderinger.¹³¹ Integrering av prinsippet om kunnskapsgrunnlag vil derfor i hovedsak bero på hvilke regler petroleumsloven oppstiller i forbindelse med hvilke faktiske forhold departementet bygger på i den konkrete vurderingen etter § 5-3. Dette er tema i kapittel 5.

¹³¹ Se punkt 3.4.

5 Krav til planlegging av disponeringskravet

5.1 Innledning

I dette kapitlet skal det undersøkes hvilke rammer petroleumsloven legger rundt valget av disponeringsalternativ, i form av krav til planlegging av disponeringsprosessen. Det skal deretter vurderes i hvilken grad petroleumsloven, gjennom de aktuelle kravene som identifiseres, integrerer prinsippet om bærekraft, prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, og føre-var-prinsippet.

Med planleggingskrav siktes det i denne forbindelse til krav til innhenting av informasjon forut for vurderinger og valg som betydning for disponeringsprosessen og valget av disponeringsalternativ. Det vil derfor særlig fokuseres på hvilke krav petroleumsloven stiller til utarbeidelsen konsekvensutredninger, hvilke forhold som omfattes av slike krav, og hvor inngående opplysninger som kreves.

Redegjørelsen av krav til planlegging vil deles opp utfra hvilket tidspunkt det eventuelle planleggingskravet gjelder. Formålet med oppdelingen vil være en undersøkelse av i hvilken grad planlegging av disponeringsprosessen utsettes til den avsluttende fasen av petroleumsvirksomheten.

Under punkt 5.2 skal det redegjøres for hvilke krav til planlegging av disponeringsprosessen som gjelder allerede i oppstartsfasen av petroleumsvirksomheten i forbindelse med utbygging og utplasseringen av petroleumssinnretningene.

Under punkt 5.3 skal redegjøres for hvilke krav til planlegging av disponeringsprosessen som gjelder i avslutningsfasen av petroleumsvirksomheten, og da særlig i forbindelse med disponeringsvedtaket og den konkrete vurderingen departementet skal gjøre etter petroleumsloven § 5-3 første ledd.

5.2 Planleggingskrav ved utbygging av petroleumsinnretninger

Oppstartsfasen til petroleumsvirksomhet brukes i denne avhandlingen som et begrep for å beskrive alle de nødvendige tiltak og prosesser som må gjennomføres før den aktuelle petroleumsforekomsten kan unyttes i form av utvinning av petroleum. Utbygging av petroleumsinnretninger er en av tiltakene som nødvendige for å muliggjøre slik utvinning.

Petroleumsloven regulerer utbygging av petroleumsinnretninger i § 4-2. Bestemmelsens første ledd stiller krav om at rettighetshaver skal «forelegge for departementet til godkjenning en plan for utbygging og drift av petroleumsforekomsten». Utbygging av petroleumsinnretninger er dermed gjort avhengig av at departementet godkjenner planen som fremlegges.

Godkjenning vil da bero på om en vurdering av om planens opplysninger om ulike forhold, anses som tilstrekkelige av departementet. I den forbindelse er det relevant om planen for utbygging etter § 4-2 krever opplysninger om forhold som har betydning for den etterfølgende disponeringen av den aktuelle petroleumsinnretningen som vurderes oppført.

Planen for utbygging skal inneholde en disponeringsdel og en konsekvensutredningsdel, jf. § 4-2 andre ledd.

Disponeringsdelen innebærer at planen skal gi «opplysninger om hvordan en innretning vil kunne disponeres ved avslutning av petroleumsvirksomheten», jf. § 4-2 (1) andre ledd. En naturlig forståelse av bestemmelsen tilsier at tiltakshaver skal opplyse om enhver mulig disponeringsløsning. En slik tolkning tilsier at planen skal inkludere mulighetene for disponering i form av blant annet fjerning, delvis fjerning, annen bruk og etterlatelse, forutsatt at disse alternativene kan gjennomføres i det konkrete tilfelle. Utover at det skal gis opplysninger om hvordan petroleumsinnretningen vil kunne disponeres etter de ulike disponeringsalternativene, gir ikke ordlyden noen føringer for hvor grundige eller omfattende disse opplysningene skal være.

Forarbeidene inneholder en bemerkning om at opplysningene som kreves er ment å markere den sentrale betydningen disse hensynene har ved vurderingen av utbyggingsspørsmål, men sier ikke noe om verken hvilke disponeringsalternativer som skal inkluderes, eller hvor grundige opplysninger som skal gis.¹³²Videre gjentas lovens krav i petroleumsforskriften § 21

¹³² Ot.prp. nr. 43 (1995-1996) s. 41 om lov om petroleumsvirksomhet.

(2) bokstav h, men heller ikke denne forskriftsbestemmelsen gir noe videre veiledning om hvilke disponeringsalternativer som skal inkluderes, eller hvor grundige opplysninger som kreves.

I hvor stor grad tiltakshaver må beskrive de ulike disponeringsalternativene som anses aktuelle, hvorfor de anses som aktuelle og hvordan disse vil kunne utføres, er derfor ikke helt klart utfra loven.

Konsekvensutredningsdelen skal gi en «beskrivelse av [...] miljømessige forhold», jf. § 4-2 andre ledd. Her hjemler loven et krav til konsekvensutredning.¹³³ I den forbindelse er det interessant hvilke miljømessige forhold som skal beskrives i konsekvensutredningen, og om dette inkluderer miljømessige forhold følger av disponeringsprosessen ved nedleggelse.

En naturlig forståelse av at planen i § 4-2 gjelder «utbygging og drift», tilsier at kjernen i kravet om opplysninger av miljømessige forhold er de miljømessige forholdene som kommer på spissen som følge av selve utbyggingen og driften. Miljømessige forhold som gjør seg gjeldende i petroleumsvirksomhetens avsluttende fase er derfor ikke i kjerneområdet for bestemmelsen. Lovteksten sier ikke eksplisitt at de miljømessige forholdene som gjør seg gjeldende ved nedleggelse skal omfattes av kravet til konsekvensutredning. Ettersom miljømessige forhold ved nedleggelse faller utenfor bestemmelsens kjerneområde, tilsier fraværet av en eksplisitt presisering at disse opplysningene ikke omfattes av kravet til konsekvensutredning.

Petroleumsloven § 4-2 tredje ledd inneholder en regel om at departementet kan kreve en redegjørelse for ulike miljømessige virkninger ved for et samlet område «når særlige grunner tilsier det». Hovedregelen er at konsekvensutredninger etter andre ledd kun skal redegjøre miljøvirkninger ved den konkrete utbyggingen som skal finne sted. Tredje ledd begrunnes i hensynet til å se på den samlede belastningen av utbyggingen.¹³⁴ Hensynet til den samlede belastning tilsier generelt sett at miljøvirkninger av en beslutninger skal sees i lys av den samlede virkningen som virksomheten har. I forbindelse med utbygging kan dette hensynet tas til inntekt for at konsekvensutredningen bør gi et helhetlig bilde av miljømessige forhold som følger av utbyggingen, inkludert også de forholdene som aktualiseres av

¹³³ Ibid s. 41.

¹³⁴ Ibid s. 42.

avslutningsfasen. Forarbeidsuttalelsene i forbindelse med § 4-2 tredje ledd kan imidlertid ikke nødvendigvis strekkes så langt at de får betydning for tolkning av kravet til konsekvensutredning etter bestemmelsens andre ledd, ettersom den først og fremst knytter seg til begrunnelsen av et unntak fra hovedregelen i § 4-2 andre ledd.

Det er derfor noe uklart i hvilken grad planen for utbygging etter § 4-2 krever opplysninger om forhold som har betydning for mulige negative miljøvirkninger ved disponeringsprosessen som gjennomføres i forbindelse med nedleggelse av petroleumsvirksomheten.

5.3 Planleggingskrav ved nedleggelsen

Før departementet fatter et disponeringsvedtak skal rettighetshaver legge frem et krav til avslutningsplan i tråd med reglene i § 5-1. Avslutningsplanen danner grunnlaget for den konkrete vurderingen til departementet etter § 5-3.

Utover regelen i § 5-1 inneholder ikke petroleumsløven ytterligere krav til innhenting av opplysninger i forbindelse med den konkrete vurderingen etter § 5-3. Det er derfor i hovedsak disse opplysningene som danner kunnskapsgrunnlaget til departementet. Opplysningene i avslutningsplanen vil derfor være sentrale for hvilket kunnskapsgrunnlag departementet bygger på, i den konkrete vurdering av hvilket disponeringsalternativ som skal kreves for den aktuelle petroleumsinretningen som skal disponeres. Innholdet i kravet til avslutningsplan etter § 5-1 skal derfor undersøkes.

Avslutningsplanen skal inneholde en disponeringsdel, da det den skal inneholde et «forslag til [...] disponerings av innretninger», jf. § 5-1 første ledd. Bestemmelsen viser at de fire disponeringsalternativene som behandles i denne avhandlingen er relevante forslag, da de opplyses om at «slik disponering kan blant annet være [...] annen bruk, hel eller delvis fjerning eller etterlatelse». Avslutningen skal derfor inneholde et forslag til hvordan innretningen kan disponeres ved gjennomføringen av et av de aktuelle disponeringsalternativene. Utover dette gir ikke loven veiledning om hvor detaljert forslaget om disponering skal være, eller hvilke detaljer som skal inkluderes.

Petroleumsløven suppleres på dette punktet av petroleumsforskriften, jf. petroleumsforskriften § 44 som regulerer disponeringsdelen av avslutningsplanen. Forskriftsbestemmelsen repeterer lovens krav om at avslutningsplanen skal disponering av innretninger, jf. bokstav e. Videre

viser forskriftsbestemmelsen at avslutningsplanens inneholder en beskrivelse av «innretningen, herunder beliggenhet, dybde, materialtype m.v», jf. § 44 bokstav b. Disponeringsdelen skal også omfatte «andre forhold av betydning for valg av disponeringsløsning», og «anbefalt disponeringsløsning, herunder tidsplan for gjennomføring av disponeringen», jf. forskriftens § 44 (2) bokstav e, f, og g. t.

Det følger av forarbeidene at avslutningsplanen skal gi nevnte opplysninger for alle disponeringsalternativer som er aktuelle.¹³⁵ Det er derfor ikke tilstrekkelig å gi opplysninger for det disponeringsalternativet som tiltakshaver anser som mest hensiktsmessig.

Videre bestemmer § 44 (2) bokstav a at for hvert av de aktuelle disponeringsalternativene skal miljømessige forhold omtales. Forskriften forklarer ikke noe nærmere hva som menes med miljømessige forhold, og gir slik sett ikke noe avklaring på hvor omfattende eller inngående krav til opplysninger som kreves her.

Avslutningsplanen inneholde «de opplysninger og vurderinger som anses nødvendige for å fatte vedtak etter § 5-3.», jf. § 5-1 (1). Bestemmelsen presiserer ikke noe nærmere hvilke opplysninger som er nødvendige for at departementet skal kunne fatte disponeringsvedtak.

Etter § 5-3 første ledd fremgår det at departementet i den konkrete vurderingen av hvilket disponeringsalternativ som skal velges, skal legge vekt på blant annet «tekniske, sikkerhetsmessige, miljømessige og økonomiske forhold og hensynet til andre brukere av havet». Ettersom avslutningsplanen skal legge grunnlaget for departementets vurdering, tilsier sammenhengen mellom bestemmelsene at det de opplysningene som nevnes i § 5-3 første ledd som må inngå i avslutningsplanen. En slik tolkning innebærer at avslutningsplanen skal inneholde opplysninger om, blant annet, miljømessige forhold. Heller ikke § 5-3 første ledd gir veiledning om hva som menes med miljømessige forhold, i form av hvilke opplysninger som omfattes eller hvor inngående opplysninger som kreves.

Petroleumsloven suppleres på dette punktet av petroleumsforskriften. Forskriftens § 43 viser at avslutningsplanen i tillegg til å bestå av en disponeringsdel, også skal inneholde en konsekvensutredning. Konsekvensutredningen skal gi «en beskrivelse av virkningen hvert av de aktuelle disponeringsalternativ kan få for nærings- og miljømessige forhold, og hva som kan gjøres for å redusere utslipp knyttet til disponering og avbøte eventuelle skader og

¹³⁵ Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 50 om lov om petroleumsvirksomhet.

ulemper», jf. Forskriftens § 45 (1). Heller ikke her gis begrepet «miljømessige forhold» noen nærmere forklaring.

Videre må det påpekes at departementet har mulighet til å kreve opplysninger utover det som følger av kravene etter forskriftens § 44 og 45. Dette følger for det første av lovens § 5-1 (1) som sier at departementet har mulighet til å «kreve ytterligere opplysninger og vurderinger, eller kreve ny eller endret plan». Videre er det påpekt i forbindelse med krav til disponeringsdelen i forskriftens § 44 (3) som sier at departementet kan «kreve ytterligere opplysninger og vurderinger». Et eksempel der det vil være praktisk å kreve ytterligere opplysninger er dersom avslutningsplanen ikke i tilstrekkelig grad opplyser for et av de mulige disponeringsalternativene, som ikke er foreslått som det mest hensiktsmessige.¹³⁶

Det må også påpekes at departementet har mulighet til å frafalle kravene til opplysninger. Etter forskriften § 45 (3) kan departementet gi «kan gi fritak fra kravet om konsekvensutredning dersom disponeringen ikke antas å ha vesentlige virkninger for nærings- og miljømessige forhold.» Videre følger det av forskriften § 44 (3) at «departementet kan frafalle kravet til innhold i disponeringsdelen».

¹³⁶ Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 50 om lov om petroleumsvirksomhet.

5.4 Planleggingskravenes integrering av miljøprinsippene

5.4.1 Prinsippet om kunnskapsgrunnlag

Prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag gir en generell retningslinje om at beslutninger som har mulige negative miljøvirkninger, skal vurderes utfra et så godt opplyst kunnskapsgrunnlag som mulig.¹³⁷ Integrering av prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag vil derfor tilsi regler som krever innhenting og fremskaffing av tilstrekkelig og riktig informasjon om de faktiske forholdene som er av betydning for beslutningens negative miljøvirkninger.

I hvilken grad petroleumslovens regel, om valg av disponeringsvedtak basert på en konkret vurdering, integrerer prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, beror derfor i stor grad på hvilke krav petroleumsloven stiller for opplysning av de faktiske forholdene har betydning for de ulike disponeringsalternativenes mulige negative innvirkning på miljøet, og som danner grunnlaget for departementets vurdering etter § 5-3.

Gjennomgangen i punkt 5.2 og 5-3 viser at petroleumsloven inneholder flere krav om utredning og opplysning av faktiske forhold som har betydning for hvilke negative miljøvirkninger som er mulige som følge av de ulike disponeringsalternativene, som gjelder i forkant av disponeringsvedtaket til departementet og som bidrar til at den konkrete vurderingen blir tatt på et opplyst kunnskapsgrunnlag. Disse kravene innebærer en integrering av prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag og må derfor pekes på i denne sammenheng.

For det første må det pekes på kravet om at avslutningsplanen skal inneholde forslag om hvordan petroleumsinnretningene kan disponeres, og at forslaget skal inkludere opplysninger om alle disponeringsalternativene som er aktuelle.¹³⁸ Hvilke forskjeller som gjelder mellom de ulike disponeringsalternativene er sentralt for en vurdering av hvilket av de ulike disponeringsalternativene som gir minst risiko for alvorlige negative innvirkning på miljøet. Regelen om at avslutningsplanen skal inkludere opplysninger om alle

¹³⁷ Se punkt 3.4.

¹³⁸ Se punkt 5.2.

disponeringsalternativene som er aktuelle, kan anses derfor anses som en konkretisering av prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.

Videre må det pekes på at avslutningsplanens disponeringsdel krever opplysninger om en rekke individuelle forhold ved den petroleumsinnretningen som skal disponeres, herunder opplysninger innretningens beliggenhet, dybde, materielltype m.v.¹³⁹ Slike individuelle forhold ved den aktuelle petroleumsinnretninger, vil som påpekt under punkt 2.5 ha betydning for hvilke negative miljøvirkninger som er aktuelle ved bruk av de ulike disponeringsalternativene. Gjennom avslutningsplanens krav om disse opplysningene integrerer derfor petroleumsloven prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, da det gir departementet mulighet for å ta hensyn til faktiske forhold som har betydning for de ulike disponeringsalternativenes mulige negative innvirkning på miljøet, i den konkrete vurderingen som skal gjøres etter § 5-3.

Utover disse opplysningene krever avslutningsplanen beskrivelser av «miljømessige forhold» ved de ulike disponeringsalternativene. Dette følger både av petroleumsforskriften §§ 44 (2) bokstav a og § 45 (1), samt av sammenhengen mellom § 5-1 og § 5-3 første ledd. Ingen av de nevnte bestemmelsene forklarer nærmere hvilke opplysninger som omfattes av begrepet «miljømessige forhold». Utfra loven og forskriften er det derfor uklart hvilke miljømessige forhold som skal inkluderes i avslutningsplanen.

Et forhold som kan nevnes i denne sammenheng, og som er relevant i forbindelse med vurderingen av i hvilken grad petroleumsloven sikrer prinsippet om kunnskapsgrunnlag, er hvor langt avslutningsplanens krav om opplysninger av miljømessige forhold strekker seg. Som påpekt tidligere vil flere av disponeringsløsningene innebære risiko for negative miljøvirkninger i etterkant av selve disponeringen. Som eksempel ble det vist til at fjerning ofte innebærer ilandføring og etterfølgende håndtering, og at denne prosessen i seg selv kan innebære utfordringer i et miljømessig perspektiv.¹⁴⁰ Dersom den konkrete vurderingen av hvilket disponeringsalternativ som skal velges, bygger på et kunnskapsgrunnlag som avgrenser mot mulige miljøvirkningene som følge av prosesser som skjer i etterkant av gjennomføringen av de ulike disponeringsalternativene, vil disponeringsvedtaket i mindre utstrekning kunne ta en beslutning basert på et samlet og fullstendig bilde av hvilket

¹³⁹ Jf. Petroleumsforskriften § 44 bokstav b, omtalt under punkt 5.2.

¹⁴⁰ Se punkt 2.4.1

disponeringsalternativ som reelt sett utsetter miljøet for minst risiko for negative miljøvirkninger.

En side av regelverket som kan kommenteres i grenselandet mellom ivaretagelse av prinsippet om kunnskapsgrunnlag, og føre-var-prinsippet, er kravet om at konsekvensutredningsdelen i avslutningsplanen skal inkludere beskrivelser av «hva som kan gjøres for å redusere utslipp knyttet til disponering og avbøte eventuelle skader og ulemper», jf. Forskriftens § 45 (1). Som nevnt under punkt 4.4.2 innebærer departementets adgang til å stille vilkår i forbindelse med disponeringsvedtaket en konkretisering av føre-var prinsippet.¹⁴¹ Opplysningene som skal beskrives etter petroleumsforskriften § 45 første ledd er faktiske forhold som er av betydning for betydning for departementets vurdering og beslutning av om vilkårsadgangen skal benyttes. Forskriftsbestemmelsen kan derfor anses som en konkretisering av prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, men innebærer også en integrering av føre-var-prinsippets offensive side, da den forsterker i hvilken grad vilkårsadgangen integrerer den offensive siden av føre-var-prinsippet.

Et siste forhold som må påpekes i vurderingen av i hvilken grad petroleumsløven integrerer prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, er departementets adgang til å frafalle krav til opplysninger i avslutningsplanen, jf. Petroleumsforskriften §§ 45 tredje ledd og 44 tredje ledd. Ettersom opplysningen om i utgangspunktet skal inkluderes i avslutningsplanen er relevante for hvilke negative miljøvirkninger som er aktuelle for den innretningen som skal disponeres, og vil derfor ha betydning for den miljømessige konsekvensen av departementets valg av disponeringsalternativ. Denne adgangen innebærer at petroleumsløven i mindre grad integrerer prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, sammenlignet med om opplysningskravene ikke kunne frafalles.

Gitt at departementet frafaller krav om opplysninger, vil den konkrete vurderingen av hvilket disponeringsalternativ som skal velges gjøres på et mindre opplyst kunnskapsgrunnlag hva gjelder de faktiske forhold som er av betydning for de miljøvirkningene ved de ulike disponeringsalternativene. I et slikt tilfelle har departementet dårligere forutsetninger for å kunne velge det disponeringsalternativet som i minst grad utsetter miljøet for negative

¹⁴¹ Se punkt 4.4.

miljøvirkninger, hvilket illustreres sammenhengen mellom prinsippet om bærekraft og prinsippet om å bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.

I hvilken utstrekning departementet kan gi fritak fra kravet konsekvensutredning i avslutningsplanen beror igjen på en vurdering av om disponeringen kan antas å ha vesentlige virkninger for blant annet miljømessige forhold.¹⁴² Det som kan pekes på i den forbindelse, er at det generelt sett er vanskelig å vurdere i hvilken grad disponeringen kan antas å gi vesentlige virkninger for miljømessige forhold, uten opplysningene som kreves fremlagt i kravet til konsekvensutredning. Her vil en tydeliggjøring hvilke innretninger som anses å innebære så lav risiko for negative miljøvirkninger, at det ikke er problematisk å fravike kravet til konsekvensutredning, innebære en bedre integrering av prinsippet om kunnskapsgrunnlag.

5.4.2 Føre-var prinsippet

Føre-var prinsippet kan som nevnt tas til inntekt for både en offensiv og en defensiv retningslinje i det tilfellet det foreligger tvil med tanke på mulige negative miljøvirkninger som følger av en beslutning.¹⁴³ Den defensive retningslinjen tilsier at det bør frastås fra å tildeles tillatelser eller konsesjoner til aktivitet og virksomhet som innebærer usikkerhet med tanke på mulige negative miljøvirkninger, med mindre de forholdene som er usikre blir oppklart. I forlengelse av dette vil en integrering av føre-var prinsippet defensive side tilsi regler som gir departementet mulighet til å avklare eller oppklare aktuelle usikkerheter om negative miljøvirkninger ved den aktuelle aktiviteten eller virksomheten som vurderes tillatt.

Gjennomgangen i punkt 5.3 viser at det gjelder en rekke krav til fremleggelse av opplysninger som følge av kravet avslutningsplanen som skal utarbeides forut for departementets disponeringsvedtak etter § 5-3. I den forbindelse innebærer departementets adgang til å kreve mer informasjon, enn det som allerede følger av kravet til avslutningsplan, en form for konkretisering av føre-var prinsippet defensive side. Petroleumsloven § 5-1 første ledd og petroleumsforskriften § 44 tredje ledd gir med dette departementet mulighet til å kreve mer informasjon om faktiske forhold som kan oppklare eventuelle usikkerheter vedrørende disponeringsalternativenes negative miljøvirkninger. Regelen om å kreve mer informasjon har

¹⁴² Se punkt 5.2.

¹⁴³ Se punkt 3.5

slik sett også side til integrering av prinsippet om kunnskapsgrunnlag, ettersom informasjonen som blir etterspurt vil inngå i kunnskapsgrunnlaget for den konkrete vurderingen departementet gjør etter § 5-3.

Selv om departementet kan avstå fra å treffe disponeringsvedtak, frem til de eventuelle usikkerheter om miljøforhold blir tilstrekkelig opplyst, gir ikke nevnte bestemmelser en mulighet for å totalt avstå fra å fatte vedtak om disponering. En konsekvens av regelen i § 5-3 er at valget av disponeringsalternativene blir tatt på et tidspunkt hvor den aktuelle petroleumsinnretningen skal nedlegges. På tidspunktet for departementets disponeringsvedtak er det ikke et alternativ å unngå disponering av den aktuelle disponeringsinnretningen, uavhengig av hvor alvorlige miljørisikoer som følger av de ulike disponeringsalternativene.

I vurderingen av i hvilken grad petroleumslovens regler for planlegging av disponeringsprosessen integrerer føre-var-prinsippet, er det derfor relevant om loven oppstiller regler som konkretiserer den defensive siden av prinsippet, på et tidligere tidspunkt.

Som påpekt under punkt 5.2 krever planen for utbygging av petroleumsinnretninger godkjenning av departementet. Dette innebærer at departementet kan frastå fra å godkjenne planen for utbygging, dersom opplysningene som gis ikke anses tilstrekkelige.

Departementets avgjørelse av om planen for utbygging av petroleumsinnretningen blir godkjent eller ikke avhenger da av det kunnskapsgrunnlaget de får av opplysningene som fremgår av planen.

I hvilken grad godkjennelsesmekanismen i § 4-2 kan anses å integrere den defensive siden av føre-var-prinsippet i forbindelse med de negative miljøvirkninger som aktualiseres av disponeringsprosessen, vil derfor bero på i hvilken grad disse negative miljøvirkningene er en del av planen som skal godkjennes.

Planen for utbygging av petroleumsinnretninger skal gi opplysninger om hvordan en innretning vil kunne disponeres ved avslutningen av petroleumsvirksomheten samt en beskrivelse av miljømessige forhold, jf. § 4-2. Som påpekt i punkt 5.2 går det ikke klart frem fra loven verken i hvilken utstrekning planen må beskrive de ulike disponeringsalternativene som anses aktuelle, eller hva som omfattes av begrepet miljømessige forhold. Negative miljøvirkninger ved disponering av petroleumsinnretningene ved bruk av ulike disponeringsalternativer er som nevnt ikke opplysninger i kjerneområdet til bestemmelsen.

Det er derfor ikke helt klart utfra loven om de negative miljøvirkningene ved de ulike disponeringsalternativene er en del av opplysningene som skaper kunnskapsgrunnlaget for departementets godkjenning av planen for utbygging etter § 4-2. Denne usikkerheten innebærer at det heller ikke kan anses som sikkert at § 4-2 integrerer føre-var-prinsippet.

5.4.3 Bærekraft

I hvilken grad departementets vurderinger etter § 5-3 tilsier et valg av det disponeringsalternativet som i minst grad utsetter miljøet for en risiko for negative miljøvirkninger, vil påvirkes utfra hvilket kunnskapsgrunnlag vurderingen skal bygge på.

Undersøkelsene av i hvilken grad petroleumslovens krav til planlegging av disponeringsprosessen integrerer prinsippet om bærekraftig utvikling, vil ha nær sammenheng med integreringen av prinsippene om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag og føre-var-prinsippet.

Det vil derfor ikke gjøres noen egne bemerkninger om ivaretagelsen av dette prinsippet her.

6 Avslutning

Formålet med avhandlingen har vært å besvare i hvilken grad petroleumslovens krav til disponering av petroleumsinnretninger integrerer prinsippet om bærekraft, prinsippet om å bygge på tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, og føre-var-prinsippet. Her vil det gjøres noen avsluttende betraktninger rundt resultatene av undersøkelsene i avhandlingen, og om det på bakgrunn av disse resultatene er behov for eventuelle regulatoriske grep for at petroleumsloven i enda større grad integrerer de tre miljøprinsippene.

Avhandlingen har undersøkt både det rettslige innholdet i kravet til disponering av petroleumsinnretninger, samt krav til planlegging og rammene rundt disponeringskravet. Gjennomgangen viser at de sidene av disponeringskravet som er undersøkt, integrering de tre miljøprinsippene i ulik grad. Her vil de mest sentrale funnene fra undersøkelsen trekkes frem.

Et sentralt poeng i avhandlingen er at hvilke negative miljøvirkninger som kan være et resultat av de ulike disponeringsalternativene, vil avhenge av individuelle forhold som gjelder seg gjeldende ved den aktuelle petroleumsinnretningen som skal disponeres. Integrering av de tre miljøprinsippene innebærer i den forlengelse at reglene for valg av disponeringsalternativ vil ha en nær sammenheng med i hvilken grad slike individuelle forhold blir tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av hvilket disponeringsalternativ som skal kreves gjennomført.

Undersøkelsene i avhandlingen viser at petroleumsloven integrerer prinsippet om bærekraft, ettersom regelen om at disponeringsalternativ velges utfra en konkret vurdering, åpner for at slike individuelle forhold som påvirker i hvilken grad de ulike disponeringsalternativene har negativ innvirkning på miljøet, kan få betydning for valg av disponeringsalternativ.

Avhandlingen viser imidlertid at regelen har noen sider ved seg som i mindre grad innebærer en integrering av prinsippet om bærekraft. Her er det sentrale funnet at regelen om at disponeringsalternativ velges utfra en konkret vurdering, også åpner for at vektlegging av andre forhold, og at muligheten for negative innvirkninger på miljøet som følger av de ulike disponeringsalternativene derfor ikke nødvendigvis blir avgjørende for valg av disponeringsalternativ.

Som påpekt under kap. 4.4 vil det utfra petroleumsloven i stor grad være opp til forvaltningens skjønn om forhold som har betydning for disponeringsalternativets mulige

negative miljøvirkninger, faktisk blir tatt hensyn til og får betydning for valg av disponeringsalternativ.

Et mulig regulatorisk grep som i den forbindelse er at petroleumsloven tydeliggjør i hvilke tilfeller miljøhensyn gjør seg så sterkt gjeldende at de må tildeles betydelig vekt i den konkrete vurderingen. Her ville det derfor gitt en bedre integrering av prinsippet om bærekraft, dersom loven ble supplert med retningslinjer for i hvilke tilfeller miljøhensyn skal tillegges stor eller avgjørende betydning for valg av disponeringsalternativ.

I forbindelse med petroleumslovens integrering av prinsippet om kunnskapsgrunnlag viser avhandlingen at det gjelder en viss usikkerhet rundt hvilke opplysninger som omfattes av kravene til avslutningsplanen etter petroleumsloven § 5-1, som følge av bruken av begrepet «miljømessige forhold». Denne usikkerheten må sees i sammenheng med et annet sentralt poeng som illustreres av avhandlingen. Avhandlingen viser at valg av hvilken måte petroleumsinnretningene skal disponeres på, ikke bare innebærer mulige negative miljøvirkninger i forbindelse med selve disponeringen, men også har sammenheng med muligheten for miljøvirkninger i etterkant av at disponeringen er gjennomført.

For at det departementet kan gjøre en vurdering av hvilket disponeringsalternativ som totalt sett, alle etterfølgende forhold tatt i betraktning, tilsier minst risiko for negative miljøvirkninger, bør slike opplysninger inngå i kunnskapsgrunnlaget de bygger den konkrete vurderingen på. Her vil det derfor være en mulighet for en endring i regelverket, for å tydeliggjøre hvor grensen skal gå for hvor avledede miljøvirkninger av de ulike disponeringsalternativene, som skal være med i det kunnskapsgrunnlaget departementet bygger den konkrete vurderingen på.

Begge disse forholdene er sentrale å få avklart før disponeringsbølgen treffer den norske sokkelen.

Et siste poeng som kan fremheves i avslutningen er at gjennomgangen av planleggingskravene som gjelder ved utbygging av petroleumsinnretningene viser at det ikke kreves noen tydelige krav til planlegging av den etterfølgende disponeringsprosessen, på tidspunktet for utbygging av petroleumsinnretninger. Oppstartsfasens fravær av tydelige planleggingskrav for disponeringsprosessen som skal finne sted ved nedleggelse, innebærer at regelverket åpner for å utsette vurderinger av disponeringsprosessens mulige miljøvirkninger,

helt til den avsluttende fasen. Her vil en regulatorisk endring i form av å stille tydeligere krav til planlegging av disponering allerede på tidspunktet for utbyggingen av petroleumsinnretningene, innebære at petroleumsloven i større grad integrerer føringene som ligger i både prinsippet om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag og før-var-prinsippet.

En slik endring er imidlertid av noe mindre praktisk betydning for imøtekommelsen av de utfordringene som ligger i den kommende disponeringsbølgen, sammenlignet med de to øvrige som påpekes over. Norsk sokkel er allerede i stor grad utbygget som følge av petroleumsvirksomheten på de ulike oljefeltene. For disse oppførte petroleumsinnretningene vil ikke en regulatorisk endring i petroleumslovens krav til planlegging ved utbygging av betydning for håndtering av miljøvirkninger som aktualiseres ved nedleggelsen.

Betraktningen om at de tre miljøprinsippene kan integreres gjennom tydelige krav til planlegging av disponering allerede på tidspunktet for utbyggingen, kan likevel være av praktisk betydning for andre virksomheter som vil ha en lignende avsluttende disponeringsprosess. Dette gjelder særlig for virksomheter som vil ha lignende krav til disponering ved nedleggelse, og som i dag er i oppstartsfasen. I den sammenheng er det relevant at regjeringen har åpnet for behandlingen av konsesjonssøknader til nye vindkraftprosjekter på land.¹⁴⁴ Det er også satt i gang en storsatsing for havvind.¹⁴⁵ Det vil derfor gi en integrering av de tre miljøprinsippene, dersom lovverket for disse fremtidige utbyggingene stiller krav om planlegging av disponeringsprosessen allerede ved oppstart.

¹⁴⁴ Regjeringen, *En nødvendig gjenåpning for vindkraft*, hentet 12. desember 2022, fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/en-nodvendig-gjenapning-for-vindkraft/id2909724/>

¹⁴⁵ Regjeringen har ambisjoner om at Norge skal bli en ledendenasjon innenfor havvind, se Regjeringen, *Havvind*, hentet 12. desember 2022, fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/gront-industriloft/havvind/id2920295/>

Litteraturliste

Lover

- Naturmangfoldloven. (2009). *Lov om forvaltning av naturens mangfold.* (LOV-2009-06-19-100). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100>
- Petroleumsloven. (1996). *Lov om petroleumsvirksomhet.* (LOV-1996-11-29-72). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/1996-11-29-72>
- Genteknologiloven. (1993). *Lov om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m.* (LOV-1993-04-02-38). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1993-04-02-38?searchResultContext=1790&rowNumber=1&totalHits=177>.
- Mineralloven. (2009). *Lov om erverv og utvinning av mineralressurser.* (LOV-2009-06-19-101). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2009-06-19-101?searchResultContext=1930&rowNumber=1&totalHits=152>
- Plan- og bygningsloven. (2008). *Lov om planlegging og byggesaksbehandling.* (LOV-2008-06-27-71). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2008-06-27-71?searchResultContext=1827&rowNumber=1&totalHits=9905>.

Forskrifter

- Petroleumsforskriften. (1997). *Forskrift til lov om petroleumsvirksomhet.* (FOR-1997-06-27-653). Hentet fra <https://lovdata.no/forskrift/1997-06-27-653>

Forarbeider

Ot.prp.nr. 43 (1995-1996).

Om lov om petroleumsvirksomhet.

Stortingsmeldinger

St.meld. nr. 26 (1993–1994) s. 101 – 102.

Utfordringer og perspektiver for
petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen.

Stortingsproposisjoner

St.prp.nr.56 (1992-1993).

Konvensjonen om biologisk mangfold. Hentet
fra
<https://lovdata.no/pro/#document/TRAKTAT/traktat/1992-06-05-1?searchResultContext=2119&rowNumber=1&totalHits=419>.

St.prp. nr. 8 (1998-99).

Om utbygging av Huldra, SDØE-deltakelse i Vestprosess, kostnadsutviklingen for Åsgard m.v., og diverse disponeringssaker, hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stprp-nr-8-1998-99-/id202222/?ch=11>.

Norges offentlige utredninger

NOU 1993: 25

Om avslutning av petroleumsproduksjon – fremtidig disponering av innretninger. Hentet fra:
<https://lovdata.no/pro/#document/NOU/forarbeid/nou-1993-25?searchResultContext=3129&rowNumber=1&totalHits=3645>.

NOU 2005:14 s. 46.

På rett kjøp. Om ny skipssikkerhetslovgivning.

Hentet fra:

<https://lovdata.no/pro/#document/NOU/forarbeid/nou-2005-14?searchResultContext=2376&rowNumber=4&totalHits=10>

NOU 2008:24

Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold s. 189. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/149bde12e1e24fe983663d38ec6d41e0/no/pdfs/nou200420040028000dddpdfs.pdf>.

Internasjonale rettskilder

- Biomangfoldkonvensjonen
- Konvensjonen om biologisk mangfold, 05-06-1992, Rio de Janeiro, henter fra
- <https://lovdata.no/pro/#document/TRAKTAT/traktat/1992-06-05-1?searchResultContext=2223&rowNumber=1&totalHits=44>
- OSPAR-konvensjonen
- Konvensjon om bevaring av det marine miljø i Nordøst-Atlanteren med vedlegg I-IV, bilag 1-2. Hentet fra
- <https://lovdata.no/pro/#document/TRAKTAT/traktat/1992-09-22-1?searchResultContext=2385&rowNumber=1&totalHits=381>
- OSPAR Beslutning 98/3
- Beslutning om disponering av utrangerte offshore installasjoner vedtatt på OSPAR-kommisjonens ministermøte 23. juli 1998.
- Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stprp-nr-8-1998-99-/id202222/?ch=5>

HRK - UNCLOS. (1982).

De forente nasjoners havrettskonvensjon (10-12-1982 nr 1 Multilateral). Hentet fra
<https://lovdata.no/traktat/1982-12-10-1>

IMO- Resolusjon A.672 (16)

Resolusjon A.672 (16), 19. oktober 1989,
Guidelines and standards for the removal of
offshore
installations and structures on the continental
shelf and in the exclusive economic zone.

Hentet fra

[https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/KnowledgeCentre/IndexofIMOResolutions/AssemblyDocuments/A.672\(16\).pdf](https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/KnowledgeCentre/IndexofIMOResolutions/AssemblyDocuments/A.672(16).pdf)

ICJ

Vedtekter for Den internasjonale domstol,
vedtatt 26 juni 1945. Hentet fra:

<https://lovdata.no/pro/#document/TRAKTAT/traktat/1945-06-26-2?searchResultContext=1292&rowNumber=1&totalHits=14055>

Litteraturliste

Regjeringen.no

Olje- og energidepartementet, Norsk oljehistorie på 5 minutter, hentet fra Regjeringen.no 11.12.22,
<https://www.regjeringen.no/no/tema/energi/olje-og-gass/norsk-oljehistorie-pa-5-minutter/id440538/>

- Energiomstilling Vest Energiomstilling Vest, *Understanding decommissioning of offshore infrastructure: A legal and economic appetizer*, side 14, hentet fra https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3882
821
- Regjeringen Regjeringen, *En nødvendig gjenåpning for vindkraft*, hentet 12. desember 2022, fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/en-nodvendig-gjenapning-for-vindkraft/id2909724/>
1
- Regjeringen Regjeringen, *Havvind*, hentet 12. desember 2022, fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/gront-industri loft/havvind/id2920295/>
- Miljødirektoratet Rapport om «*Miljøaspekter ved avslutning av petroleumsvirksomhet*», forvaltningspraksis og kunnskapsstatus, 2021, side 8.
- Miljødirektoratet Rapport om «*Permanent plugging og forlating av brønner*», 2018, hentet fra <https://www.ptil.no/contentassets/b8e6a4c57a77433cb2d4c86d3d17f768/permanent-plugging-og-forlating-av-bronner.pdf>.
- Oljedirektoratet Oljedirektoratet, «*Markedsrapport knyttet til avslutning og disponering*», hentet 11.12.2022, fra <https://www.npd.no/fakta/publikasjoner/rapporter/rapport-arkiv/markedsrapport-knyttet-til-avslutning-og-disponering2/5-forventet-avslutnings-og-disponeringsaktivitet-fremover/#>
- Eckhoff (2010) Torstein Eckhoff, *Rettskildelære*, 5. utgave ved Jan Helgesen, Universitetsforlaget Oslo 2001

Store Norske Leksikon	Gundersen, Nils; Lundberg, Nils H.; Norsk Oljemuseum: <i>petroleum i Store norske leksikon</i> på snl.no. Hentet 11. desember 2022 fra https://snl.no/petroleum .
Norsk petroleum	«Avslutning og disponering», hentet 11. desember 2022, fra https://www.norskpetroleum.no/utbygging-og-drift/avslutning-og-disponering/ .
Hammer	Ulf Hammer mfl., <i>Petroleumsloven. Lovkommentar, § 5-1. Avslutningsplan</i> , punkt 8, hentet fra <i>Juridika</i> (11. desember 2022).
Wawryk (2020)	Wawryk Alexandra, <i>The Regulation of Decommissioning, Abandonment and Reuse Initiatives in the Oil and Gas Industry</i> , (2020), Kapittel 1, side 13.
Bugge (2022)	Bugge, Hans Christian, <i>Lærebok I miljøforvaltningsrett</i> , 6. utgave, 2022, s. 151.
Backer	Backer, Inger Lorange, <i>Naturmangfoldloven</i> , Kommentartutgave, 2010, s. 51.
FN-sambandet	Bærekraftig utvikling, hentet 11. desember 2022 fra https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling
Store Norske Leksikon	Gjengedal, Kjerstin; Allkunne: Rio-konferansen i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 11. desember 2022 fra https://snl.no/Rio-konferansen
RSA	RSA, <i>The RSA Great Recovery & Zero Waste Scotland Programme</i> , 2015, Hentet 11. Desember 2022 fra https://www.thersa.org/globalassets/pdfs/reports/rsa-great-recovery---north-sea-oil-and-gas-report.pdf .
Lovkommentar	Lovkommentar juridika punkt 5 av <i>Ajourført versjon av Petroleumsloven</i> , kommentartutgave av